

06 Projectes transformadors

L'abordatge europeu de les violències contra les dones: intervencions i respostes des de l'àmbit local

06 Projectes transformadors

L'abordatge europeu de les violències contra les dones: intervencions i respostes des de l'àmbit local

Direcció i coordinació tècnica dels continguts:

Àrea d'Igualtat i Sostenibilitat Social de la Diputació de Barcelona.

1a edició: febrer de 2023.

© **de l'edició:** Diputació de Barcelona

© **dels textos:** Maria Barcons Campmajó, Encarna Bodelón González, Glòria Casas Vila, Ida Ljungberg, Martina Pellegrini, Patrizia Romito.

Edició i producció:

Subdirecció d'Imatge Corporativa i Promoció Institucional.

Disseny editorial:

Gal·la Pascual.

Maquetació:

Edicions MIC.

Sumari

PRESENTACIÓ	7
1. INTRODUCCIÓ	8
2. LA VIOLÈNCIA MASCLISTA I ELS FEMINICIDIS A EUROPA	10
2.1. Concepte de violències masclistes/violència de gènere en el marc normatiu europeu.	11
2.2. Dades sobre violències masclistes a Europa i als països estudiats	12
2.3. El feminicidi a Europa	18
2.4. Intervenció en casos de feminicidis	19
3. MARC NORMATIU	20
3.1. Marc normatiu estatal	21
3.2. Marc normatiu regional i local	23
4. SERVEIS DE PREVENCIÓ, DETECCIÓ, ATENCIÓ I RECUPERACIÓ	26
4.1. Serveis genèrics dirigits a tota la ciutadania	27
4.1.1. Habitatge	27
4.1.2. Ocupació	30
4.2. Serveis específics de violència contra les dones	32
4.2.1. Recursos humans i finançament	33
5. BONES PRÀCTIQUES EN L'ORGANITZACIÓ DELS SERVEIS ESPECIALITZATS	36
5.1. Serveis especialitzats de titularitat pública amb forta coordinació amb el món associatiu. L'experiència de Suècia.	37
5.2. Serveis especialitzats oferts per associacions feministes.	38
5.3. Bones pràctiques en la prevenció de les violències de gènere.	43
6. BONES PRÀCTIQUES EN L'ATENCIÓ ALS MENORS	44
7. BONES PRÀCTIQUES EN INTERVENCIÓ DIRIGIDA A HOMES	48
8. CONCLUSIONS	52
BIBLIOGRAFIA I FONTS	55

Presentació

Les violències masclistes són una realitat que afecta a tota Europa i a tot el món. Al continent europeu, 62 milions de dones han viscut violència masclista al llarg de la vida i una de cada tres ha experimentat agressions físiques o sexuals. Per això, volem obrir un nou focus en la mirada entorn de les violències masclistes, a través d'una recerca innovadora sobre les intervencions i les respostes que s'estan generant a escala local en el nostre context europeu.

Des de la Diputació de Barcelona portem més de 25 anys treballant fermament per a l'erradicació de les violències masclistes i de gènere, i comptem amb un ampli programa d'abordatge amb què oferim recursos tècnics, econòmics i materials als ens locals de la província de Barcelona. Es tracta de recursos per a la sensibilització, la informació i la detecció, així com per a l'atenció i la recuperació de les dones en situacions de violència i dels seus fills i filles.

Una de les apostes més clares del mandat actual ha estat aprofundir en la lluita contra les violències masclistes, a través del desplegament del projecte transformador "Xarxa de Territoris Lliures de Violències Masclistes", des d'on s'ha treballat per la prestació de nous programes, però també s'ha volgut aportar un valor afegit amb la creació de coneixement. En aquest sentit, hem reforçat la recerca i la investigació entorn les violències masclistes amb una finalitat pràctica de cara a l'estratègia municipal.

Així, doncs, el document que us presentem pretén aportar una visió global a escala europea enfront dels feminicidis, però sobretot, conèixer les estratègies municipals per a fer-ne front, des de les polítiques d'informació i sensibilització, fins a les d'atenció i recuperació que operen en els diferents països.

Mitjançant aquesta recerca, volem donar visibilitat a les diferents estratègies d'intervenció en tot el territori europeu per poder fer una anàlisi comparativa que contribueixi a repensar els nostres programes d'atenció a les violències i a millorar la planificació dels serveis públics cap a la ciutadania. Alhora, pretenem contribuir a posar sobre la taula la urgència d'una línia política comuna envers els feminicidis i les violències masclistes com a àmbit d'intervenció prioritària, amb una mirada interseccional i multidisciplinària.

Desitgem que aquesta publicació permeti fer visible que les violències masclistes ens interpel·len a tots i a totes i que cal avançar decididament, des de tots els àmbits i competències que ens pertoquen als ens locals, per aconseguir una societat i uns municipis lliures de violències.

Lluïsa Moret Sabidó

Vicepresidenta primera i Presidenta de l'Àrea d'Igualtat i Sostenibilitat Social de la Diputació de Barcelona

Alba Barnusell

Diputada de Polítiques d'Igualtat l'Àrea d'Igualtat i Sostenibilitat Social de la Diputació de Barcelona.

Introducció i contextualització

01.

La recerca titulada *L'abordatge europeu de les violències contra les dones: intervencions i respostes des de l'àmbit local* ha estat duta a terme pel Grup d'investigació Antígona¹ de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) i finançada per l'Oficina d'Igualtat de l'Àrea d'Igualtat i Sostenibilitat Social de la Diputació de Barcelona.

La Dra. Encarna Bodelón, directora del Grup de recerca Antígona, ha estat la investigadora principal i coordinadora de l'estudi, és doctora en Dret i professora titular de Filosofia del Dret a la Facultat de Dret de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB). L'equip investigador² ha estat format per la Dra. Maria Barcons Campmajó, doctora en Dret, politòloga i màster en Estudis de gènere, investigadora de la UAB; la Dra. Glòria Casas Vila, doctora en Sociologia, sociòloga, màster en Polítiques socials i gènere, actualment és professora titular a la Université de Toulouse Jean Jaurès (França); la Dra. Patrizia Romito, professora de Psicologia Social a la Universitat de Trieste (Itàlia) i Martina Pellegrini, jurista i professional del centre antiviolència (*centro antiviolenza*) GOAP de Trieste (Itàlia); Ida Ljungberg,³ llicenciada en Dret, i investigadora de la Universitat de Göteborg (Suècia).

¹ Grup d'investigació consolidat (ref. SGR2017_1775) reconegut per la Generalitat de Catalunya.

² Agraïm la col·laboració d'Ariana Pisonero Francisco (jurista i Postgrau en Violències Masclistes), Blanca Maria Blázquez Jiménez (Grau en Criminologia), Mireia Massagué Sánchez (Postgrau en Gènere i Igualtat), Nadia Milesi Reales (Postgrau en Violències Masclistes) i Lola Palma Llompard (Grau en Estudis Socioculturals de Gènere).

³ L'apartat de Suècia ha estat elaborat per Ida Ljungberg sota la supervisió de Wanna Svedberg Andersson, LL. D. i professora titular de Dret Penal, Universitat de Gothenburg i Moa Bladini, LL.D. i professora titular de Dret Penal, Universitat de Gothenburg.

La finalitat de la recerca és elaborar una diagnosi de l'abordatge de les violències contra les dones en l'àmbit europeu, analitzant els marcs legals i polítiques públiques en la lluita contra aquestes violències, així com les estratègies locals per a fer-hi front.

Els objectius específics de la recerca són els següents:

1. Analitzar les diferents conceptualitzacions;
2. Identificar i analitzar la legislació internacional i europea, comparant els marcs normatius estatals de França, Itàlia i Suècia amb les competències locals;
3. Identificar i analitzar els recursos i els agents implicats;
4. Analitzar les dades estadístiques sobre femicidi i violència contra les dones;
5. Identificar i descriure bones pràctiques locals sobre l'abordatge de les violències contra les dones.

La metodologia emprada per a dur a terme aquest informe ha estat una combinació multi mètode basant-se en: *a)* anàlisi normatiu i documental; *b)* estudi de casos; *c)* realització d'entrevistes en profunditat.

S'han dut a terme sis estudis de casos analitzant la realitat de la violència contra les dones de 6 municipis (Toulouse i Gaillac de França; Trieste i Perdenone d'Itàlia; Trollhättan i Borås de Suècia) pertanyents a 3 regions (regió d'Occitània de França; Friuli Venezia Giulia d'Itàlia; regió de Västra Götaland de Suècia). La selecció dels municipis s'ha basat en dos criteris: *a)* existència de bones pràctiques; *b)* segons el nombre d'habitants (un municipi gran/mitjà i un municipi petit).

La violència masclista i els feminicidis a Europa

02.

2.1. CONCEPTE DE VIOLÈNCIES MASCLISTES/VIOLÈNCIA DE GÈNERE EN EL MARC NORMATIU EUROPEU.

En l'àmbit internacional s'han elaborat diversos instruments per abordar l'eliminació de la violència contra les dones, entre els quals destaquem:

- La Declaració sobre l'eliminació de la violència contra les dones, que va ser aprovada per l'Assemblea General de les Nacions Unides el 20 de desembre de 1993, defineix la violència contra la dones com:

«Tot acte de violència basat en la pertinença al sexe femení que tingui o pugui tenir com a resultat un dany o patiment físic, sexual o psicològic per a la dona, així com les amenaces d'aquests actes, la coacció o la privació arbitrària de la llibertat, tant si es produeix en la vida pública com en la vida privada» (Article 1 de la Declaració sobre l'eliminació de la violència contra les dones.)

- La Recomanació General Núm. 35 (2007) sobre la violència per raó de gènere contra la dona, per la qual s'actualitza la Recomanació General núm. 19, del Comitè de la CEDAW,¹ totes les mesures contra les violències envers les dones s'haurien d'aplicar amb un enfocament centrat en la víctima o supervivent, reconeixent a les dones com a titulars de drets i promovent la seva capacitat per actuar i autonomia. Aquestes mesures s'han de concebre i aplicar amb la participació de les dones, tenint en compte la situació d'aquelles que pateixin formes interrelacionades de discriminació.

A la Unió Europea hi ha diverses directives de la UE que tenen un paper significatiu en el marc de les definicions de diferents tipus de violència contra les dones, encara que manca una directiva específica sobre el tema:

- Directiva 2004/113/CE (10), Directiva 2006/54/CE (11) i Directiva 2010/41/UE (12), que aborden la discriminació laboral i, específicament, l'assetjament sexual.

¹ De l'anglès, Convention on the Elimination of all Forms of Discrimination Against Women (Comitè per a l'Eliminació de la Discriminació contra la Dona).

- Directiva 2011/36/UE (13) sobre prevenció i lluita contra el tràfic d'éssers humans i la protecció de les seves víctimes, que inclou disposicions sobre l'aplicació de la llei pel que fa als autors de tràfic de persones, la prevenció del tràfic de persones i la protecció de les víctimes.

- Directiva 2011/92/UE (14) sobre la lluita contra els abusos sexuals, l'explotació de nens i la pornografia infantil, que protegeix a la infància en tota la UE enfront l'abús i l'explotació sexual.

- Directiva 2011/99/UE (15) sobre l'orde europea de protecció i el Reglament (UE) núm. 606/2013 (16) sobre reconeixement mutu de mesures de protecció.

- Directiva 2012/29/UE (17) sobre el drets de les víctimes.

La dimensió europea i l'afectació als drets humans de les violències masclistes han vingut reconegudes pel Consell d'Europa. En l'àmbit del Consell d'Europa, el Conveni del Consell d'Europa sobre prevenció i lluita contra la violència cap a les dones i la violència domèstica, conegut com el Conveni d'Istanbul (2011), és el primer instrument legal vinculant sobre la prevenció de la violència contra les dones a Europa. Algunes de les seves definicions més rellevants són:

- La definició de violència contra les dones del Conveni d'Istanbul és àmplia i inclou per primera vegada en l'àmbit internacional la violència econòmica:

«S'haurà d'entendre una violació dels drets humans i una forma de discriminació contra les dones, i designarà tots els actes de violència basats en el gènere que impliquen o poden implicar per a les dones danys o sofriments de naturalesa física, sexual, psicològica o econòmica, incloses les amenaces de realitzar aquests actes, la coacció o la privació arbitrària de llibertat, en la vida pública o privada» (Art. 3.a, Conveni d'Istanbul.)

- El Conveni també defineix la violència domèstica, en la qual s'inclouen les relacions en l'àmbit de la parella que no impliquen convivència:

«S'entendran tots els actes de violència física, sexual, psicològica o econòmica que es produeixen en la família o en la llar o entre cònjuges o parelles de fet antics o actuals, independentment que l'autor del delictes comparteixi o hagi compartit el mateix domicili que la víctima» (Art. 3.b, Conveni d'Istanbul.)

- Per violència contra les dones per raons de gènere s'entén «qualsevol violència contra una dona perquè és una dona o que afecti les dones de manera desproporcionada» (art. 3.d, Conveni d'Istanbul.)

Les diferents formes de la violència en l'àmbit de la parella s'incorporen a les definicions legals dels estats membres de la següent manera (EIGE, 2017): la violència física s'inclou en les definicions dels 28 estats membres; la violència psicològica en 25 estats; la violència sexual en 24 estats; i la violència econòmica en 14 estats.

Les definicions de violència de gènere utilitzades en els diferents estats europeus no són homogènies; no tots els estats membres utilitzen ni incorporen en les seves legislacions les definicions de violència de gènere d'acord amb el Conveni d'Istanbul.

Les insuficiències del marc jurídic de la Unió Europea en el tema de violència de gènere han portat, l'any 2021, a una iniciativa per legislar sobre la qüestió. El Ple del Parlament Europeu ha aprovat en la sessió del 16 de setembre un informe que avala la necessitat de crear una tipificació penal europea en aquest àmbit i una futura directiva, «P9_TA(2021)0388 Identifying gender-based violence as a new area of crime listed in Article 83(1) TFEU European Parliament resolution of 16 September 2021 with recommendations to the Commission on identifying gender-based violence as a new area of crime listed in Article 83(1) TFEU (2021/2035(INL))».²

La iniciativa del Parlament Europeu defineix la violència de gènere com un nou àmbit delictiu en virtut de l'article 83 (1) del Tractat de la UE. Això serviria com a base jurídica per a una directiva europea centrada en les

² Traducció: P9_TA (2021)0388 Identificació de la violència de gènere com una nova àrea de delinqüència enumerada a l'article 83, apartat 1, del TFUE. Resolució del Parlament Europeu de 16 de setembre de 2021 amb recomanacions a la Comissió sobre la identificació de la violència de gènere com una nova àrea de delinqüència enumerada a l'article 83, apartat 1. TFUE (2021/2035 (INL)).

víctimes a partir del que estableix la Convenció d'Istanbul i altres normes internacionals i que ha d'incloure:

- mesures de prevenció, inclosos programes educatius sensibles a les qüestions interseccionals i de gènere;
- serveis de suport i mesures de protecció i reparació per a les víctimes;
- mesures per combatre totes les formes de violència de gènere, inclosa la violència contra les persones LGBTIQ+;
- disposicions per garantir que la violència de gènere sigui tinguda en compte a l'hora de determinar els drets de custòdia i de visita dels fills i filles;
- definir la denegació a l'avortament segur com a violència de gènere.

2.2 DADES SOBRE VIOLÈNCIES MASCLISTES A EUROPA I ALS PAÏSOS ESTUDIATS

Podem distingir diferents tipus de dades en l'àmbit europeu: estudis de victimització que ens apropen a l'abast de les violències masclistes entre les dones europees (hagin o no denunciat o entrat en contacte amb serveis) i dades dels serveis amb els quals han entrat en contacte, especialment, les dades de denúncies de l'àmbit policial i judicial.

La inexistència d'un marc jurídic comú de tractament de les violències masclistes a Europa impossibilita l'existència de bases comparables sobre el tractament judicial i policial de la qüestió. És més, molts països de la Unió Europea no tenen un adequat marc legal per reconèixer aquestes violències ni indicadors específics que les recullin.

Segons l'EIGE (European Institute for Gender Equality),³ les dades disponibles actualment recollides pels sectors policial i judicial no ofereixen una imatge clara de la violència en l'àmbit de la parella dins i entre els estats membres (EIGE, 2019a).

³ Traducció: Institut Europeu per a la Igualtat de Gènere.

La comparabilitat i la qualitat de les dades disponibles és limitada per certs motius: les diverses definicions de delictes a la legislació dels estats membres per conceptualitzar el fenomen de la violència contra les dones; cooperació i coordinació limitades entre els sectors de la policia i la justícia als estats membres; manca d'informació detallada registrada sobre la víctima; registre insuficient de la relació entre la víctima i l'agressor. A més a més, les regles metodològiques,

com ara l'etapa del procediment on es produeix l'enregistrament de dades, les unitats de mesura i les regles de recompte, també varien considerablement (EIGE, 2018, 2019b).

Malgrat aquestes dificultats, l'Oficina Europea d'Estadística (Eurostat) ha recollit dades sobre femicidis i violències sexuals (violacions i agressions sexuals) desagregades per sexe.

Taula 1. Dades de femicidis en l'àmbit de la parella a Europa (2019)

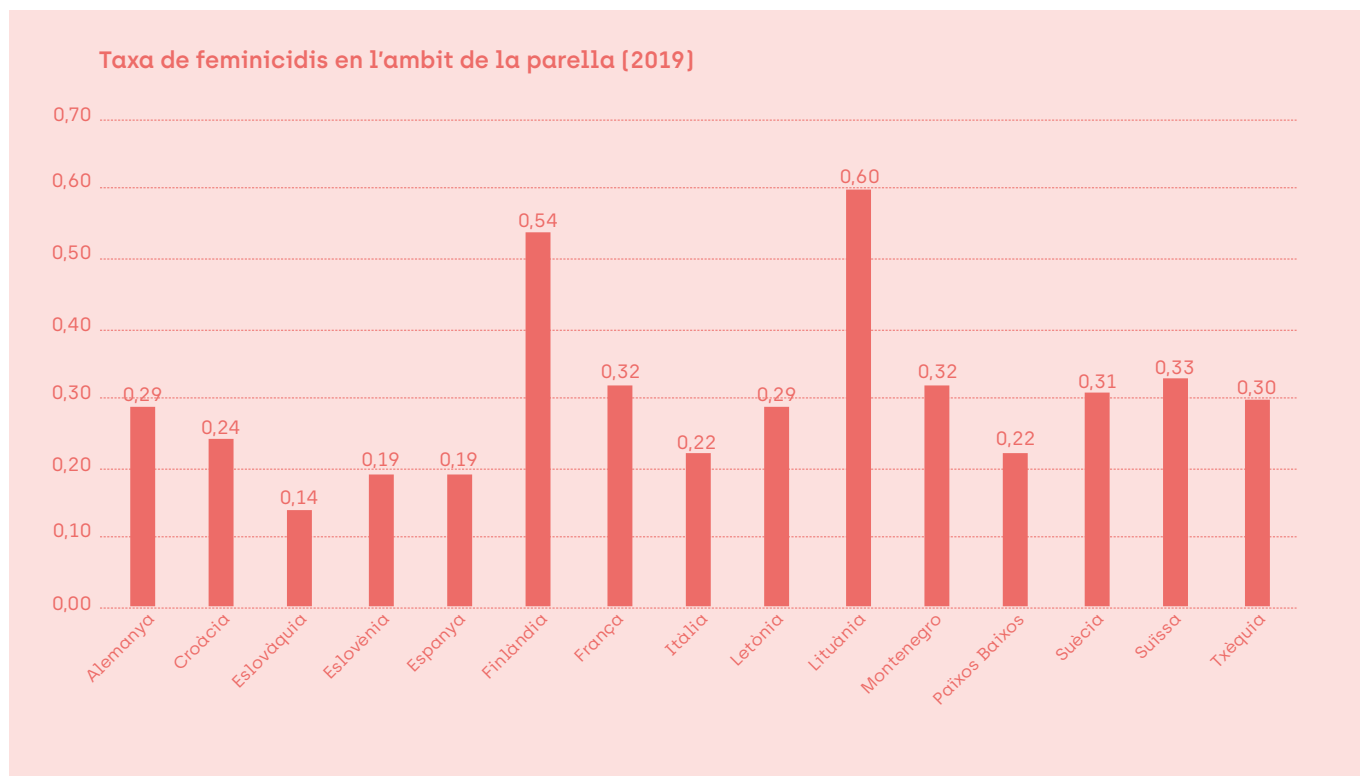
Estat	Número absolut	Taxa [per cada 100.000 dones]
Alemanya	123	0,29
Albània	NP	NP
Anglaterra i Gal·les*	NP	NP
Àustria	NP	NP
Bèlgica	NP	NP
Bòsnia i Hercegovina	3	NP
Bulgària	NP	NP
Croàcia	5	0,24
Dinamarca	NP	NP
Escòcia*	NP	NP
Eslovàquia	4	0,14
Eslovènia	2	0,19
Espanya	45	0,19
Finlàndia	15	0,54
França	111	0,32
Grècia	NP	NP
Hongria	NP	NP
Irlanda del Nord (Regne Unit)*	NP	NP
Islàndia	0	0,00
Itàlia	68	0,22
Letònia	3	0,29
Liechtenstein	NP	NP
Lituània	9	0,60
Luxemburg	NP	NP
Macedònia del Nord	NP	NP
Malta	0	0,0
Montenegro	1	0,32
Països Baixos	19	0,22
Polònia	NP	NP
Portugal	NP	NP
Romania	NP	NP
Suècia	16	0,31
Suïssa	14	0,33
Txèquia	16	0,30
Xipre	NP	NP

Font: Elaboració pròpia a partir de dades d'Eurostat⁴ sobre homicidis intencionats de dones per part de la seva parella (2019), número absolut i per cada cent mil dones.

NP: Dades no disponibles.

* Eurostat separa el Regne Unit en Anglaterra i Gal·les, Escòcia i Irlanda del Nord en comptes de presentar les dades globals com a Regne Unit.

⁴ Pàgina web d'Eurostat: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/crime/database>

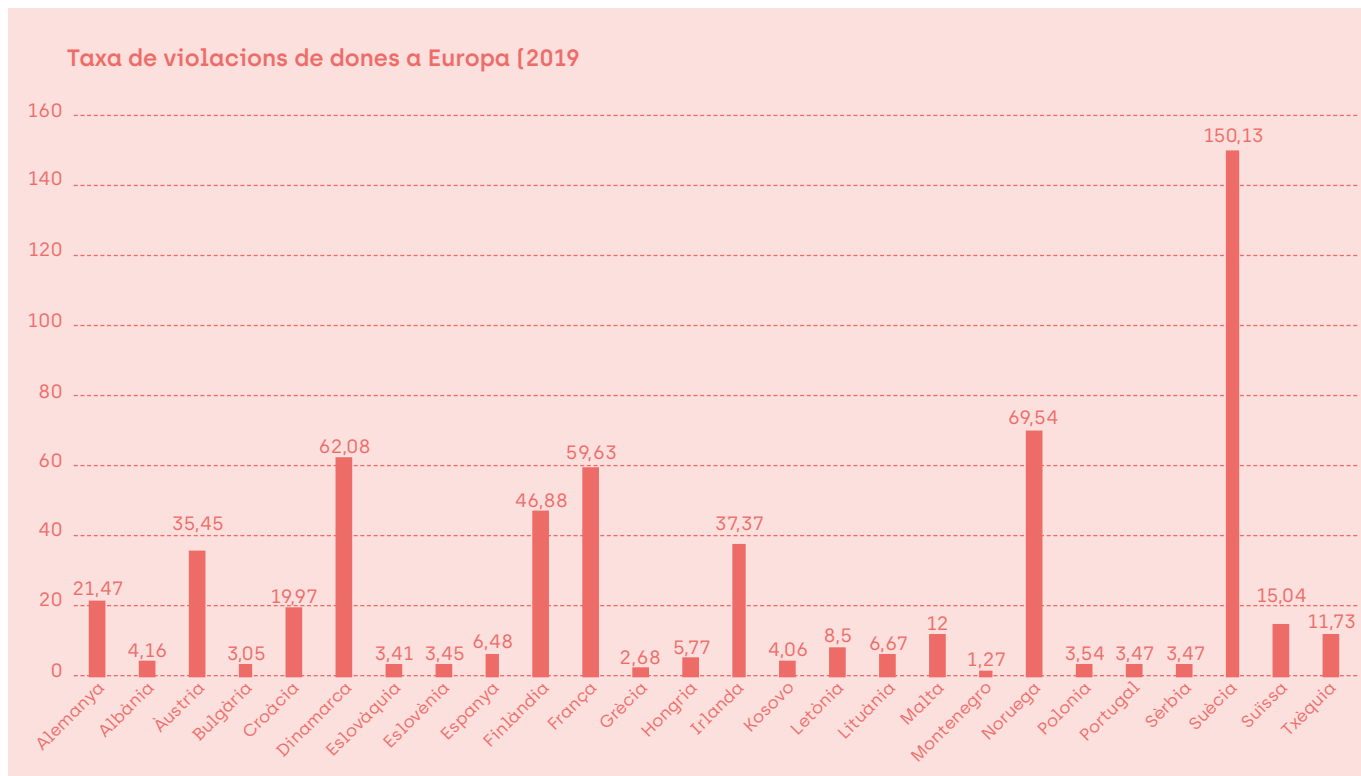

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades d'Eurostat.

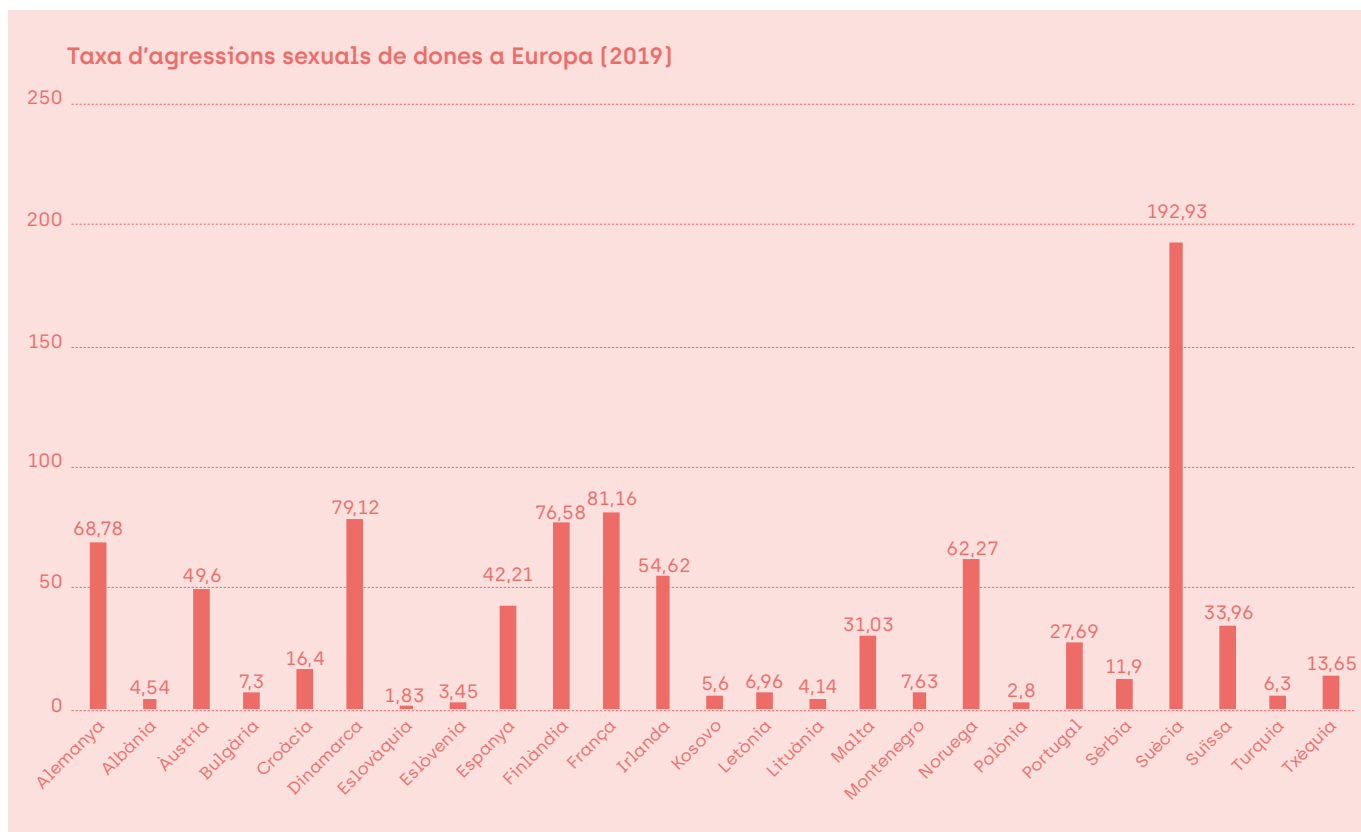
Els països amb les taxes més altes de feminicidis són Lituània (0,60) i Finlàndia (0,54), que destaquen en comparació amb la resta d'estats, seguits de Suïssa (0,33), França (0,32) i Montenegro (0,32). Cal assenyalar l'absència de dades d'un gran nombre de països com Àustria, Bèlgica, Bulgària, Dinamarca, Polònia, Portugal i Regne Unit.

Segons les dades d'Eurostat, els països amb una taxa de violacions de dones més elevada l'any 2019 són Suècia (150,12), Noruega (69,54), Dinamarca (62,08), França (59,63) i Finlàndia (46,88). En relació amb la taxa d'agressions sexuals a dones, Suècia (192,93), França (81,16), Dinamarca (79,12), Finlàndia (76,58) i Alemanya (68,78) lideren les taxes més elevades. S'ha de tenir en compte que una major taxa de denúncies no implica una major violència contra les dones. Una major taxa de denúncies pot estar lligada a diversos elements: més consciència per denunciar (menor xifra negra), definicions jurídiques que recullen més conductes, sistemes més efectius de recollida d'informació judicial, etc.

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades d'Eurostat.

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades d'Eurostat.

Més enllà de les violències denunciades davant dels sistemes penals, la Unió Europea ha portat a terme un mapatge de l'abast de la violència de gènere amb una important enquesta sobre la victimització, realitzada l'any 2014.

L'enquesta de violència contra les dones de l'Agència dels Drets Fonamentals de la Unió Europea (European Union Agency for Fundamental Rights (FRA))⁵ va ser la primera enquesta exhaustiva en l'àmbit de la UE sobre les diverses experiències de violència contra les dones. Algunes dades rellevants són:

Violència física	Es calcula que 13 milions de dones a la UE van patir violència física durant els 12 mesos previs a l'enquesta; aquesta xifra equival a un 7 % de dones en edats d'entre 18-74 anys.
Violència sexual	Aproximadament 3,7 milions de dones van patir violència sexual, que equival a un 2 % de les dones d'entre 18-74 anys de la UE. Es calcula que una de cada 20 dones (5 %) ha estat violada un cop ha fet els 15 anys. El 12 % de les dones enquestades van afirmar haver patit alguna forma d'agressió o incident sexual per part d'un adult abans dels 15 anys, que equivaldria a 21 milions de dones a la UE. Els resultats mostren que el 30 % de les dones que han patit agressions sexuals per part de la seva parella actual o exparella havien patit també violència sexual en la infància. El 10 % de les dones que no han patit agressions sexuals en la seva relació actual o en les anteriors indiquen que van patir violència sexual en la infància.
Assetjament sexual	El 18 % de les dones enquestades va afirmar haver estat objecte d'assetjament a partir dels 15 anys i el 5 % de les dones l'havia patit en els 12 mesos previs a l'enquesta. Aquest percentatge representa que 9 milions de dones de la UE van ser víctimes d'assetjament.
Seguretat al carrer	El 53 % de les dones de la UE procuren evitar certs llocs o situacions per por a patir agressions físiques o sexuals.

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'enquesta «Violence against women: an EU-wide survey» (FRA, 2014).

⁵ Traducció: Agència de Drets Fonamentals de la Unió Europea.

En el 2021, un nou estudi de la FRA (FRA, 2021) ha aportat noves dades. L'informe «Crimes, Safety and Victims' Rights⁶» revela que:

Assetjament	Una de cada quatre dones (28 %) va patir assetjament l'any anterior a l'enquesta. Les dones experimenten més assetjament sexual que els homes, sobretot en públic.
Violència	La majoria de les vegades és un membre de la família o un familiar (32 %) qui ataca la dona, principalment a casa seva (37 %). Gran part de les dones pateix efectes psicològics.
Seguretat	Per protegir-se, el 83 % de les dones joves limiten on van o amb qui passen el temps.
Xifra negra	Més de dues de cada tres dones (68 %) no van denunciar incidents de violència a la policia. Això confirma que les estadístiques oficials sobre la delinqüència denunciada subestimen significativament l'abast de la violència contra les dones.

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'informe «Crimes, safety and Victims' Rights» (FRA, 2021).

En relació amb els països que són objecte d'estudi en aquest treball, al preguntar a les dones enquestades sobre l'experiència d'haver patit violència (física, sexual o psicològica) abans dels 15 anys a mans d'un adult, es pot observar que el 47 % de les dones a França van afirmar haver-ne patit, el 44 % de les dones a Suècia, el 33 % de les dones a Itàlia i el 30 % de les dones a Espanya.

⁶ Traducció: Delictes, Seguretat i Drets de les Victimes.

Taula 2. Experiència de qualsevol forma de violència abans dels 15 anys d'edat a mans d'adults

Estat	Violència física	Violència sexual	Qualsevol tipus de violència física o sexual	Violència psicològica per part d'un membre de la família	Qualsevol tipus de violència
Itàlia	25	11	31	9	33
França	33	20	44	14	47
Suècia	33	15	41	12	44
Espanya	21	11	28	6	30

Font: Dades de l'enquesta realitzada per la FRA sobre la violència de gènere contra les dones, 2012⁷.

Segons les dades de l'enquesta de victimització de la FRA, en preguntar sobre la percepció global que tenien les dones sobre la freqüència de la violència de gènere, la gran majoria de les enquestades opinaren que la violència contra les dones és molt o bastant comuna: Itàlia (90 %), França (90 %), Espanya (84 %) i Suècia (81 %).

Taula 3. Percepció global que tenen les dones de la freqüència de la violència contra elles

Estat	Molt freqüent	Relativament freqüent	No molt freqüent	Gens freqüent	No ho sap
Itàlia	35	55	8	-	-
França	31	59	9	-	-
Suècia	24	57	16	-	-
Espanya	31	53	11	-	3

Font: Dades de l'enquesta realitzada per la FRA sobre la violència de gènere contra les dones, 2012.

Gairebé la meitat (46 %) de les dones de Suècia han patit violència física, sexual i psicològica des dels 15 anys, sent el tercer país de la UE amb un percentatge més elevat, seguit de Dinamarca (52 %) i Finlàndia (47 %). França ocupa la cinquena posició, on el 44 % de les dones que afirmen haver patit algun tipus de violència al llarg de la seva vida. Itàlia (27 %) i Espanya (22 %) presenten un percentatge molt menor. En termes globals de la UE, una de cada tres dones (el 33 %) ha experimentat violència física, sexual o psicològica des dels 15 anys.

⁷ Pàgina web de l'Enquesta titulada *Violence against women: an EU-wide survey* de la FRA: <https://fra.europa.eu/en/publication/2014/violence-against-women-eu-wide-survey-main-results-report>

L'elevada victimització en els països del nord d'Europa pot tenir diverses explicacions, que no necessàriament indiquen una major presència de conductes masclistes, sinó la presència de més eines socials per etiquetar el fenomen, tractar-lo, denunciar-lo i autoidentificar-se. Cal tenir en compte que un major coneixement social de la violència de gènere permet una millor autoidentificació de la violència, menys por a ser estigmatitzades per patir-la i més consciència de les agressions.

2.3 EL FEMINICIDI A EUROPA

En els últims anys, ha augmentat notablement la recerca sobre feminidici a Europa, gràcies entre d'altres, a la xarxa de *Femicide across Europe*⁸ juntament amb la sensibilització dels mitjans de comunicació en molts països i la resolució aprovada per l'Assemblea General de les Nacions Unides l'11 de febrer de 2014.

Els estudis de l'UNODC (Oficina de les Nacions Unides sobre Drogues i Delictes)⁹ confirmen dos factors significatius: en primer lloc, que en molts països, l'homicidi en l'àmbit de la parella o exparella és la causa principal d'homicidi contra les dones i, en segon lloc, que les taxes d'homicidi femení són molt més propenses a ser impulsades per aquesta mena de violència que per la tipologia d'homicidis relacionats amb el crim organitzat que afecta desproporcionadament els homes.

El problema es planteja a l'hora de definir el feminidici de manera operativa que sigui comparable en tots els països. La recollida de dades a Europa demostra que els camps d'entrada que registren l'edat de la víctima i la intenció de l'autor són els dos paràmetres que poden impedir la comparació efectiva de les bases de dades de feminidici.

En el Monitor Europeu d'Homicidi (EHM)¹⁰ Finlàndia, Suècia i els Països Baixos han desenvolupat una base de dades més precisa i diferenciada sobre homicidis. El conjunt de dades de l'EHM consta de 85 variables, incloent-hi característiques de la víctima, del delinqüent i de l'incident.

A Espanya, des de 2003, el portal estadístic de la Delegació del Govern contra la violència de gènere del Ministeri d'Igualtat conté informació sobre dones assassinades a causa de la violència de gènere. Des del 2013 també es recull el número de filles i fills menors orfes. Des de 2007, l'Observatori Estatal de la Violència sobre la Dona ha publicat un informe anual que inclou informació sobre totes les víctimes mortals per violència de gènere. I des de 2003 també ha publicat una fitxa estadística de les dones assassinades per violència de gènere a España a mans de les seves parelles o exparelles. L'Observatori, a 2021, ha publicat un estudi titulat *Análisis temporal de los asesinatos de mujeres por violencia de género en España a lo largo de 15 años (2003-2017)*.¹¹

Algunes entitats del país també recullen dades estadístiques sobre el feminidici no limitant-se als assassinats en l'àmbit de la parella. Una d'aquestes entitats és Feminicidio, que des de 2010 documenta els feminidicis a Espanya¹² registrant el número de casos (oficials i no oficials) per mes, any, comunitat autònoma, província i municipi. Els registres també inclouen assassinats de dones per part d'homes fora de l'àmbit de la parella o exparella.

L'altra entitat que recull dades de feminidicis és la Federación de Asociaciones de Mujeres Separadas y Divorciadas¹³ que, des de 1999, recopila dades sobre les dones assassinades víctimes de la violència de gènere per part de la seva parella o exparella, menors víctimes de la violència de gènere, i altres víctimes col·laterals. A partir de 2016 contempla les dones assassinades per violència de gènere que no han tingut cap tipus de relació sentimental amb l'agressor i, des de 2005, també es registren les dades de menors orfes.

⁸ Traducció: Feminidici en Europa.

⁹ En anglès, United Nations Office on Drugs and Crime.

¹⁰ En anglès, European Homicide Monitor.

¹¹ Disponible a: https://violenciagenero.igualdad.gob.es/violenciaEnCifras/estudios/investigaciones/2021/estudios/analisis_asesinatos.htm

¹² Dades disponibles a: <https://geo.feminicidio.net/>

¹³ Dades disponibles a: <https://www.separadasydivorciadas.org/estadisticas/>

2.4 INTERVENCIÓ EN CASOS DE FEMINICIDIS

França

El recompte del nombre de feminicidis (terme no acceptat per l'Estat que es refereix als homicidis conjugals) s'efectua pel grup Feminicides par compagnons ou ex¹⁴ i, encara que sigui una xifra establerta per les associacions, les institucions (per exemple, la Delegada Regional dels Drets de les Dones) l'utilitzen com a font fiable d'informació, demostrant la carència en termes de recursos i de voluntat política dels poders públics per establir aquest recompte.

Recentment, la llei ha establert que les filles i fills d'homes que han comès feminicidi no tinguin vinculació legal amb ells; l'home que ha comès aquest delictes perd l'autoritat parental (retirada de l'autoritat parental en el cas que el pare o la mare siguin condemnats com a autors, coautors o còmplices d'un crim o delictes comès sobre el seu fill, filla o l'altre progenitor segons la Llei del 28 de desembre de 2019 sobre les violències al si de la família).¹⁵

Suècia

En el cas del feminicidi, la prevenció és la clau en ambdós municipis estudiats. Fins ara no s'han posat en marxa programes especials ni s'han designat recursos exclusius, els mètodes i els enfocaments utilitzats per a lluitar contra la violència de gènere en general s'utilitzen per a prevenir aquest problema.

Itàlia

La Llei 11 de gener de 2018, núm. 4¹⁶, l'anomenada «Llei sobre els orfes especials», que representa una de les últimes modificacions de la normativa nacional, proporciona una sèrie d'instruments normatius pel suport dels orfes de feminicidi:

¹⁴ Traducció: Feminicidi per company o excompany: <https://www.facebook.com/feminicide/>

¹⁵ Loi du 28 décembre 2019 visant à agir contre les violences au sein de la famille.

¹⁶ Legge 11 gennaio 2018, núm. 4, Modifiche al codice civile, al codice penale, al codice di procedura penale e altre disposizioni in favore degli orfani per crimini domestici. Disponibile a: www.gazzettaufficiale.it.

Es preveu l'assistència jurídica gratuïta a càrrec de l'Estat als fills i filles, siguin menors o majors d'edat, econòmicament no autosuficients.¹⁷

Es confia al Ministeri Públic/Fiscal el deure de demanar confiscació conservadora dels béns mobles o immobles de l'imputat en ares de garantir la compensació per danys civils patits per part dels fills o filles de la víctima.¹⁸

S'estableix el deure del jutge de proveir l'assignació d'una provisió no inferior al 50 % del dany presumible de cara als infants menors i majors no econòmicament autosuficients, la qual té la finalitat d'anticipar el màxim possible la liquidació del dany patit de les víctimes del delictes.¹⁹

En l'àmbit del dret successori, ve sostinguda la possibilitat de l'investigat a accedir a l'herència, fins al decret d'arxiu o la sentència definitiva d'absolució i, en cas de condemna o acord entre les parts, el jutge penal declararà directament sobre la seva indignitat per succeir.²⁰

Es preveu un fons a favor dels orfes de crims domèstics i dels delictes de gènere i de les famílies afectades, el qual preveu el desemborsament d'una borsa d'estudi, ajuda per l'orientació i formació per l'ocupació, dels incentius per la contractació i el reemborsament de les despeses mèdiques (que comprenen, per tant, el suport psicològic).²¹

¹⁷ Art. 1, Legge 11 gennaio 2018, núm. 4, Modifiche al codice civile, al codice penale, al codice di procedura penale e altre disposizioni in favore degli orfani per crimini domestici. Disponibile a: www.gazzettaufficiale.it.

¹⁸ Previsto all'art. 3 della Legge 11 gennaio 2018, núm. 4, che inserisce un nuovo comma 1-bis all'art. 316 Codice di Procedura Penale.

²⁰ Entre les novetats introduïdes també hi ha altres mesures relatives, per exemple, la pensió de supervivència, el dret d'accés als serveis d'assistència. Per obtenir un estudi detallat sobre la nova legislació per a la protecció dels orfes de feminicidis, veure FOLLA, NATALIA. Orfani di crimini domestici: ora una legge li tutela, li sostiene e rompe il silenzio che li circonda, *Famiglia e diritto*, núm. 5, p. 517- 527, 2018.

²¹ L'attuazione del Fondo previsto è stata resa possibile grazie al Decreto Legge 21 Maggio 2020, núm. 71, Regolamento recante l'erogazione di misure di sostegno agli orfani di crimini domestici e di reati di genere e alle famiglie affidatarie. Disponibile a: <https://www.gazzettaufficiale.it/eli/id/2020/07/01/20G00089/sg>

Marc normatiu

03.

3.1 MARC NORMATIU ESTATAL

França

França disposa de regulació legal específica sobre la violència de gènere i altres regulacions no específiques que contenen disposicions al respecte.

- La Llei 2010-769, relativa a la violència exercida específicament sobre les dones, a la violència en la parella i en la incidència sobre els fills, del 9 de juliol de 2010 juntament amb el Decret 2010-1134, relatiu al procediment civil de protecció de les víctimes de violència en la parella, del 29 de setembre de 2010, introdueixen nous medis tecnològics per protegir a les dones víctimes de violència; es preveu la retirada total de l'autoritat parental per a les persones condemnades, coautor o còmplice d'un delictes contra l'altre progenitor i defineixen el delictes de violència psicològica.
- La Llei 2006-399, del 4 d'abril de 2006, reforça la prevenció i la repressió de la violència en la parella i sobre menors, estableix com a mesura l'allunyament del cònjuge violent respecte del domicili familiar i reconeix la violació entre cònjuges.
- La Llei 2010-769 i la Llei 2006-399 regulen l'ordre de protecció per a les víctimes. Cal remarcar que l'ordre de protecció permet establir mesures tant penals (prohibició de comunicacions, ordres d'allunyament, etc.) com mesures civils (custòdia i drets de visita dels fills).
- El Codi civil, juntament amb la Llei 2004-439, del 26 de maig de 2004, relativa al divorci; preveuen que les víctimes de violència de gènere sol·licitin, fins i tot abans de l'inici del procediment judicial, l'atribució de l'ús del domicili conjugal amb prioritat.
- La Llei 2014-873, de 4 d'agost de 2014, per la igualtat real entre homes i dones introdueix mesures de protecció per a les dones que pateixen violència de gènere com l'atribució de l'habitatge a la víctima de violència i preveu la retirada parcial o total de la pàtria potestat del progenitor condemnat per un delictes de violència contra l'altre progenitor.

→ La Llei 2016-444, de 13 d'abril de 2016, que intenta reforçar la lluita contra el sistema de prostitució i acompanyar a les persones prostituïdes pretén lluitar contra el tràfic de persones i el proxenetisme a través de la creació d'una xarxa per sortir de la prostitució i la inserció social i professional.

→ La Llei 2016-1547, de 18 de novembre de 2016, de modernització de la justícia del segle XXI reforça la prohibició de la mediació familiar en casos de violència en la parella o sobre l'infant.

Suècia

La legislació sueca en relació amb les violències contra les dones es centra en la violència de gènere, prostitució i crims d'honor. Els objectius de les polítiques públiques de gènere s'han establert en l'Estratègia Nacional per a Prevenir i Combatre la Violència dels Homes contra les Dones (Estratègia Nacional, a partir d'ara). En l'àmbit normatiu, el Codi Penal Suec (SCC) i la Llei dels Serveis Socials exerceixen un paper fonamental per a poder dur a terme l'Estratègia Nacional. La normativa a destacar és:

- L'estratègia nacional i els objectius d'igualtat de gènere: L'any 2016, el govern va posar en marxa una estratègia nacional i un programa d'acció específic per a prevenir la violència dels homes contra les dones. Els objectius principals se centren en tres grans apartats: en primer lloc, emfatitzar en la prevenció abans que en la reacció, amb l'objectiu de canviar la perspectiva actual. Una part important d'aquesta prevenció és la participació i la responsabilitat dels homes. En segon lloc, millorar la detecció de la violència per tal d'ajudar a més gent i combatre la violència a llarg termini. En tercer lloc, l'estratègia nacional destaca la necessitat d'una aplicació més efectiva de la llei. Això inclou el desenvolupament de mètodes policials, el suport a les víctimes, l'ajuda per a aconseguir proves i la disminució del nombre de casos no reportats incrementant informes i consells a la policia.¹

¹ Skr. 2016/17:10 Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid, p. 109–155.

→ Codi Penal: criminalització de la violència de gènere, ja que el Codi Penal suec cobreix la majoria dels delictes que poden atribuir-se a la violència de gènere. L'informe GREVIO mostra que el dret penal suec aplica la majoria de disposicions del Conveni d'Istanbul (GREVIO, 2019b).

A Suècia, la violència en la parella i la violència domèstica han sigut objecte d'atenció a través del delictes de violació greu de la integritat de la dona.² La disposició s'aplica a una sèrie de comportaments amenaçadors o violents del cònjuge o de la parella, sigui actual o anterior, sempre que l'autor sigui un home i la víctima una dona. Existeix una disposició similar, la violació greu de la integritat,³ per a un comportament amenaçador o violent comès contra una altra persona amb la qual l'autor té o ha tingut una relació estreta. Ambdós delictes estan establerts per a detectar actes de violència continuada i exigeixen un mínim de dos, tot i que normalment són tres, successos de violència.⁴

Per als casos aïllats de violència, hi ha una sèrie de disposicions enfocades tant a la violència física, l'assassinat⁵ i el maltractament,⁶ per mencionar uns exemples, com a la violència psicològica, a tall de mostra, la coacció il·lícita,⁷ l'amenaça il·lícita⁸ i la persecució il·lícita.⁹ Les disposicions sobre la violència física també inclouen la penalització de la mutilació genital.¹⁰ Quant a la violència psicològica, el matrimoni forçat o el matrimoni infantil estan tipificats també com a delictes en la legislació sueca.¹¹

Les disposicions sobre violència sexual i violació han estat revisades nombroses vegades i han sigut objecte de debat al llarg dels anys. L'any 2018 es va dur a terme una extensa revisió que va suposar significants millores en la construcció de la violència sexual. Els canvis que es van fer l'any 2018 garanteixen la criminalització de tots els actes sexuals no consentits mitjançant el requisit de la voluntarietat i els nous delictes de violació

per negligència i abús sexual per negligència.¹² Aprofundint en el tema dels actes sexuals, les disposicions sueques sobre la prostitució tenen una perspectiva de víctima del delictes i només penalitzen al comprador, no al venedor.¹³

→ Dret Processal i Mesures de Protecció: La legislació sueca permet la protecció de les víctimes a través de diferents tipus d'ordres de protecció, incloent-hi la prohibició del contacte, la prohibició del contacte ampliada i la prohibició del contacte especial per abordar el lloc de treball de la víctima o altres llocs freqüentats.¹⁴ Respecte al suport a la víctima, la regulació sueca relativa a l'assessorament de la part perjudicada estableix el dret d'assistència lletrada de suport a les víctimes en relació amb els delictes contra la vida i la salut, contra la llibertat d'una persona, els delictes sexuals o per a les víctimes de delictes que presenten una forta necessitat d'assistència. L'assistència jurídica està també disponible sota la Llei d'Assistència Jurídica Sueca (Swedish Legal Aid Act) si la persona no pot cobrir els costos en els judicis civils (custòdia, etc.).

→ Els serveis socials i l'assistència sanitària: Els serveis socials i la sanitat a Suècia són dos sectors bàsics. Depenen directament de la Llei dels Serveis Socials, amb l'obligació d'oferir ajuda i suport a les víctimes de delictes i als infants que ho necessiten, amb l'objectiu d'oferir suport econòmic, ajuda als infants, a persones amb necessitats especials, a persones que pateixen d'abús de substàncies, etc. Els serveis socials també són responsables de garantir que una persona menor que hagi sigut víctima d'un delictes i els seus familiars rebin el suport que necessiten. L'1 d'agost de 2021 va entrar en vigor un canvi en la Llei dels Serveis Socials. El canvi assigna als serveis socials la responsabilitat de prendre mesures per a prevenir la violència dels agressors.¹⁵

² 4 kap. 4 a § brottsbalk (1962:700) (BrB) (the Swedish Criminal Code).

³ 4 kap. 4 a § BrB.

⁴ 4 kap. 3 § BrB.

⁵ 3 kap. 1 § BrB.

⁶ 3 kap. 5–6 §§ BrB.

⁷ 4 kap. 4 § BrB.

⁸ 4 kap. 5 § BrB.

⁹ 4 kap. 4 b § BrB.

¹⁰ Lag (1982:316) med förbud mot könsstympning av kvinnor.

¹¹ 4 kap. 4 c § BrB.

¹² 6 kap. BrB.

¹³ 6 kap. 11 §§ BrB.

¹⁴ Lag (1988:688) om kontaktförbud.

¹⁵ Prop. 2020/21:63 Förebyggande av våld i nära relationer.

Itàlia

La Llei del 15 d'octubre de 2013, núm. 119,¹⁶ *Llei contra el feminicidi*, ha constituït el text normatiu base per fer front, en l'àmbit de la prevenció primària, la tutela processal i de la repressió, al fenomen de la violència domèstica.¹⁷

En el contingut d'aquesta normativa es preveu, en l'article 5, l'emanació d'un Pla d'acció extraordinari contra la violència sexual i de gènere, preparat pel ministre delegat per a la Igualtat d'Oportunitats, amb la contribució de les administracions interessades, de les associacions de dones compromeses en la lluita contra la violència i dels centres d'antiviolença i amb sinergia amb la nova programació de la Unió Europea pel període 2014-2020.

El Pla extraordinari ha estat posteriorment substituït pel Pla estratègic nacional sobre la violència masclista contra les dones 2017-2020.¹⁸

La programació i l'organització dels serveis sanitaris i socials depenen de les regions.¹⁹

¹⁶ L. del 15 d'octubre de 2013, n.1119 sobre Disposicions urgents en matèria de seguretat i per combatre la violència de gènere, així com en tema de protecció civil i del Comissariat de les províncies. Disponible a www.gazzettaufficiale.it.

¹⁷ Per aprofundir, veure MERLI, ANTONELLA. *Violenza di genere e femminicidio. Le norme penali di contrasto e la legge núm. 119 del 2013 (c.d. legge sul femminicidio)*, Napoli: Edizioni Scientifiche Italiane p. 89-142, 2015.; BOIANO ILARIA. *Femminismo e processo penale*, Roma: Ediesse, p. 283-306, 2015.; ROIA FA. *Crimini contro le donne. Politiche, leggi, buone pratiche*, Milano: Franco Angeli, p. 89-96, 2017.; DI GIOVINE OMBRETTA. I recenti interventi legislativi in materia di violenza contro le donne (perchè il «dilemma del femminismo» è anche il dilemma del diritto penale), *Archivio Penale*, núm. 1, p. 299-32; 2017.

¹⁸ Presidenza Del Consiglio Dei Ministri, Pla estratègic nacional sobre la violència masclista contra les dones 2017-2020. Disponible a www.camera.it

¹⁹ Decret legislatiu 31 març 1998, núm. 112 «Conferimento di funzioni e compiti amministrativi dello Stato alle Regioni e agli Enti locali» trasferiva essencialment les competències regardants la sanitat pública i les polítiques socials alle Regions. Tale disposizione non è da considerarsi abrogata dopo la riforma, in quanto compatibile alla Legge costituzionale núm. 3/2001. Disponible a: https://www.normattiva.it/atto/caricaDettaglioAtto?atto_dataPubblicazioneGazzetta=1998-04-21&atto.codiceRedazionale=098G0159&queryString=%3FmeseProvvedimento%3D%26formType%3Dricerca_semplice%26numeroArticolo%3D%26numeroProvvedimento%3D112%26testo%3D%26annoProvvedimento%3D1998%26giornoProvvedimento%3D¤tPage=1.

3.2 MARC NORMATIU REGIONAL I LOCAL

França

França és un país centralista, amb un sol centre d'impulsió politicojurídica, malgrat un cert grau de descentralització i d'autonomia de les regions i de les comunes.²⁰ La regió estudiada és Occitània.

La política contra la violència masclista és elaborada a nivell central i després és desenvolupada a les diferents regions a partir dels plans interministerials de prevenció i de lluita contra les violències envers les dones. L'últim pla interministerial (el V) data de 2017-2019.²¹ A nivell regional, algunes regions tenen plans regionals específics,²² però no és el cas d'Occitània.

Protocols per a una intervenció coordinada

El treball en xarxa o la intervenció coordinada (en francès es parla de *partenariats*) sobre la qüestió de les violències masclistes es reconeix com a un eix essencial de la intervenció professional des de la Circular del 8 de març de 1999,²³ fa més de 20 anys. Els objectius són: respondre millor a situacions concretes i enriquir la reflexió comuna.

A Occitània, la situació varia segons els 13 departaments. Hi ha departaments que tenen protocols departamentals específics sobre les violències (per ara, Aveyron, Haute-Garonne, Lot, Lozère).

²⁰ Es parla de desconcentració com a tècnica per a confiar localment les prerrogatives que pertanyen a l'Estat central, com és el cas de les prefectures, i de descentralització com a tècnica per a delegar una part del poder estatal a entitats independents i autònomes (el què s'anomena *col·lectivitats territorials*, les regions.)

²¹ Disponible a: <https://www.egalite-femmes-hommes.gouv.fr/5e-me-plan-de-mobilisation-et-de-lutte-contre-toutes-les-violences-faites-aux-femmes-2017-2019/>

²² Par exemple Île de France, Pla regional 2017-2020: <https://www.prefectures-regions.gouv.fr/ile-de-france/content/download/44777/298367/file/Plan%20regional%20vdef.pdf>

²³ *Circulaire interministérielle MES 99-280/SDEF n° 980014 du 8 mars 1999 relative à la lutte contre les violences à l'encontre des femmes, au sein du couple*. Disponible a: <https://solidarites-sante.gouv.fr/fichiers/bo/1999/99-20/a0201339.htm>

Hedersförtr...

Varningstecken att någon i din närhet kan vara utsatt för våld

- För ses eller samtal konstigt när hen är hemma
- Har ständigt koll på klockan och rapporterar när tiden närmar sig
- För utövar förnedrande, förtärande eller våldsamma hot och tråkningar
- Utövar sociala kontroller, särskilt med del av familjen eller nära släktingar
- Måste förklara eller ursäkta partners beteende om de en lov att göra saker
- Blir i bakgrunden när partner kommer in i ett rum

8 MARS

Hur står det till med jämställdheten?

Jämställdhetsmyndigheten (Agència per a la Igualtat de Gènere Sueca). Captures de pantalla del seu web i la seva pàgina a Instagram.

Suècia

Part del marc jurídic nacional s’especifica en directrius regionals i locals. Les ciutats escollides per a aquest estudi, Trollhättan i Borås (que formen part de la regió de Västra Götaland), tenen directrius per ajudar amb la prevenció i la detecció de violència de gènere. També hi ha directrius per a la regió Västra Götaland per a la prestació d’assistència sanitària. Seguidament es resumeixen les diferents directrius per a donar una visió global del marc regional, local i nacional.

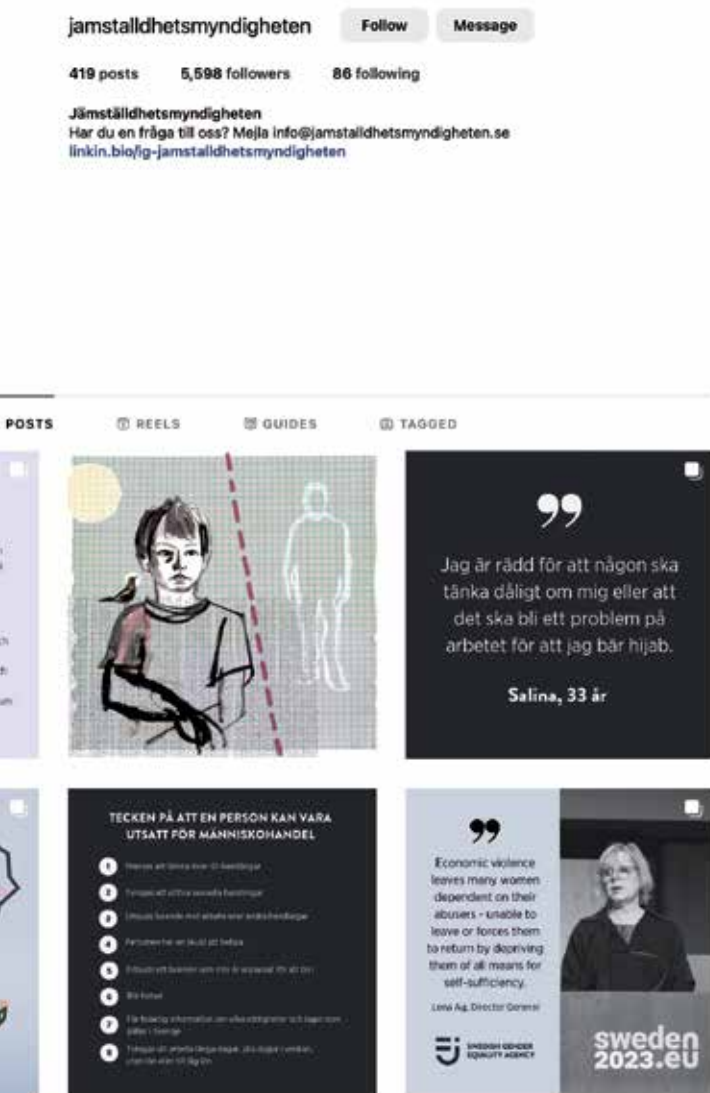
Protocols per a una intervenció coordinada

La regió de Västra Götaland és responsable de l’assistència sanitària en aquesta regió. Les directrius re-

gionals ofereixen suport als proveïdors de cures en la detecció de violència, enumerant una sèrie de criteris que solen ser indicadors de violència, consideracions especials per certs grups (persones LGTBIQ+, persones amb diversitat funcional o addiccions, dones amb un gran risc de patir violència relacionada amb l’honor, etc.), mètodes a utilitzar a l’hora de fer preguntes, mètodes de documentació i recursos disponibles tant per als professionals com per a les víctimes.²⁴ També es disposa d’un conjunt similar de directrius per als casos de violència relacionada amb l’honor.²⁵

²⁴ Västra Götalandsregionen regional medicinsk riktlinje, *Våld i nära relationer – indikation och handläggning* (HS 2020-01194).

²⁵ Västra Götalandsregionen regional medicinsk riktlinje, *Hedersrelaterat våld och förtryck* (HS 2018-00255).

En el marc jurídic de Trollhättan, existeixen directrius per a prevenir la violència en la parella i domèstica entre totes les persones de la ciutat de Trollhättan. En el marc jurídic de Borås s'ha desenvolupat un manual contra la violència relacionada amb l'honor i l'opressió (VRH, a partir d'ara.) El problema de la VRH ha sigut prioritzat per l'Ajuntament i posen el coneixement i el valor com a objectius principals.

Comissions de direcció i seguiment

En l'àmbit estatal, la Jämställdhetsmyndigheten (Agència per a la Igualtat de Gènere Sueca) és la responsable d'implementar els objectius d'igualtat de gènere.²⁶

²⁶ 2 §, förordning (2017:937) med instruktion för Jämställdhetsmyndigheten.

En l'àmbit municipal, ambdós municipis han designat unitats especialitzades contra la violència en les relacions interpersonals dins dels serveis socials responsables per la labor contra la violència de gènere (Enheten mot våld i nära relationer a Trollhättan i Relationsvårdsenheten a Borås –Unitat especialitzada contra la violència en les relacions interpersonals i La Unitat de Violència en la Parella, respectivament–), per exemple, la coordinació de les iniciatives i el coneixement. Les unitats cooperen amb altres parts dels serveis socials (incloent-hi els serveis socials d'altres ciutats), la policia, la fiscalia, proveïdors d'atenció sanitària i cases d'acollida per a dones de la zona. El treball realitzat pels serveis socials i els proveïdors d'assistència sanitària està supervisat per l'anomenat Inspektionen för vård och omsorg (Inspecció Sanitària i Assistencial). Aquesta supervisió es planifica i es porta a terme sobre les bases de la pròpia anàlisi de risc de la inspecció.²⁷

Itàlia

En l'ordenament italià, la determinació dels nivells essencials de les prestacions concernents als drets civils i socials que han de ser garantits sobretot el territori nacional, que comprenen, per tant, també els temes relacionats amb la violència envers les dones, s'engloba entre les matèries de legislació exclusiva de l'Estat.

La programació i l'organització dels serveis sanitaris i socials depèn de les regions.²⁸

Les regions s'ocupen de crear les xarxes interinstitucionals antiviolència, a les quals prenen part els subjectes institucionals, ens públics, associacions privades d'àmbit social que assisteixen i donen suport a les dones víctimes de violència, com els centres antiviolència i les cases refugi.

²⁷ 1–2 §§, förordning (2013:176) med instruktion för Inspektionen för vård och omsorg.

²⁸ Decret legislatiu 31 març 1998, núm. 112 «Conferimento di funzioni e compiti amministrativi dello Stato alle Regioni e agli Enti locali» trasferiva espressamente le competenze riguardanti la sanità pubblica e le politiche sociali alle Regioni. Tale disposizione non è da considerarsi abrogata dopo la riforma, in quanto compatibile alla Legge costituzionale, núm. 3/2001. Disponible a: https://www.normattiva.it/atto/caricaDettaglioAtto?atto_dataPubblicazioneGazzetta=1998-04-21&atto.codiceRedazionale=098G0159&queryString=%3FmeseProvvedimento%3D%26formType%3Dricerca_semplice%26numeroArticolo%3D%26numeroProvvedimento%3D112%26testo%3D%26annoProvvedimento%3D1998%26giornoProvvedimento%3D¤tPage=1

Serveis de prevenció, detecció, atenció i recuperació

04.

L'estructuració d'uns Serveis de prevenció, detecció, atenció i recuperació de qualitat depèn de dos elements: en primer lloc, resulta imprescindible l'existència d'uns serveis especialitzats feministes amb formació, recursos i bones pràctiques; en segon lloc, que els serveis generalistes adreçats a qüestions generals, com l'habitatge, tinguin un funcionament adequat per garantir els drets socials i econòmics de les dones. El desenvolupament dels estats de benestar a Europa és molt desigual, i el nivell de garantia dels drets socials i econòmics també ho és. Això condiona en gran mesura els serveis especialitzats, però un alt nivell de benestar tampoc garanteix una bona atenció a les dones que pateixen violències, ja que és imprescindible l'existència de serveis especialitzats.

4.1 SERVEIS GENÈRICS DIRIGITS A TOTA LA CIUTADANIA

4.1.1 Habitatge

França

En l'àmbit nacional, per tal d'assegurar l'accés a l'habitatge de les dones víctimes de violència masclista en la parella, elles són un públic prioritari en l'accés de l'habitatge social. La instrucció del 8 de març de 2017 va recordar a les administracions i la resta d'agents socials la necessitat de tenir en compte aquests actes de violència per a procedir a l'atribució en urgència d'un habitatge respecte del contingent d'habitatges reservats de l'Estat. Però per a poder accedir a aquests habitatges, la normativa que s'aplica¹ exigeix a les víctimes que demostrin les agressions mitjançant l'obtenció d'una ordre de protecció o una decisió favorable d'un jutge o jutgessa de família (JAF, Juge Aux Affaires Familiales) que autoritzi a residir de manera separada del seu cònjuge violent. Com denuncia el comitè GREVIO en el seu informe sobre França, sabent les condicions restrictives en les quals s'atorguen actualment les ordres de protecció al país, l'accés prioritari de les víctimes a l'habitatge social es veu fortament limitat (GREVIO, 2019a: 47). En l'àmbit local, concretament a la ciutat de Toulouse, existeix un protocol de col·laboració per a facilitar l'accés a l'habitatge social de les dones que han patit violències conjugals.

A nivell regional dels departaments, és el sistema generalista del SIAO (Service Intégré d'Accueil et d'Orientation)² qui gestiona les places d'acollida conjuntament amb les associacions. Els SIAOs han de fer xarxa entre els diferents dispositius d'acollida, d'alberg, d'inserció i d'accés a l'habitatge, afavorint la transició d'urgència vers la inserció de totes les persones sense sostre o en risc de ser-ho. En tot el territori aquest servei generalista no es coordina necessàriament amb les associacions especialitzades (GREVIO, 2019a: 48), però aquest no és el cas a Toulouse, una ciutat pionera, ja que la Comissió local de la SIAO disposa d'una plataforma específica per a la prioritització de les dones víctimes de violència masclista en l'accés als recursos d'acollida i habitatge social, un cas únic a França.

D'altra banda, les estructures d'acollida de durada variable (repartides des de nits d'hotel o l'acollida en pisos durant alguns mesos o, fins i tot, anys), estan majoritàriament gestionades per les associacions feministes especialitzades. Les associacions asseguren un habitatge segur per a les dones i els seus fills, però també fan un acompanyament i suport global, com preconitza el Conveni d'Istanbul (GREVIO, 2019a: 47).

Pel que fa a la política d'acollida i d'accés a l'habitatge social³ existeixen diferents dispositius generalistes en els quals es troben places reservades per a víctimes de violències, amb un finançament específic. Existeixen diferents graus d'acollida/alberg:

1. Els centres d'acollida d'urgència (CHU, Centre Hébergement d'Urgence) per un temps determinat, al voltant d'un mes que es pot prolongar.
2. Els centres d'acollida i de reinserció social (CHRS, Centre d'Hébergement et de Réinsertion Sociale), acollida per un temps més llarg que els CHU, on es promou la inserció amb acompanyament.
3. Habitatge temporal (amb poc acompanyament, ja que fàcilment trobaran lloguer «normal»). L'estat demana als CHRS de tenir un cert *turn-over*⁴ i que les estàncies no s'allarguin massa; això pot precipitar les dones cap a ocupacions precàries i devaluades en el mercat laboral (Herman, 2016).

² Traducció: Servei Integrat d'Acollida i Orientació.

³ Aquesta secció ha estat elaborada en gran part a partir de l'entrevista amb Carol Prestat (assalariada APIAF i membre de la plataforma SIAO).

⁴ Traducció: rotació.

¹ L. 441-1 du Code de la construction et de l'habitation.

Suècia

Les mesures d'habitatge existeixen principalment en l'àmbit municipal. A escala nacional, però, es destinen recursos econòmics per a la millora de les mesures ja existents al municipi. El Govern ha suggerit en la proposta de pressupost per a l'any 2022 que es constitueixi un grup de persones expertes per millorar la tasca que s'està fent als municipis en matèria d'habitatge permanent per a dones i infants que han patit violència.⁵

Les mesures ja existents en l'àmbit municipal inclouen els centres de lluita contra la violència (residència temporal protegida), apartaments per a dones i nens necessitats (habitatge temporal) i la col·laboració amb empreses d'habitatge (habitatge permanent).

Els serveis socials han d'oferir a les persones maltractades, a les nenes i nens que hagin patit violència o altres maltractaments per part de la seva parella o als que hagin estat víctimes de violència basada en l'honor, suport i assistència en forma d'habitatge temporal adequat.⁶ Es realitza una investigació i avaluació del risc per valorar la necessitat de protecció de la víctima, assegurant que la disposició de l'habitatge correspon al nivell de risc. La llar es proporcionarà després, a través de centres antiviolència o d'apartaments temporals, sovint en un altre municipi a causa dels riscos de quedar-se al mateix lloc que l'agressor. Tots dos municipis estudiats formen part d'una xarxa cooperativa anomenada Kompotten⁷ per facilitar els trasllats a altres municipis.⁸

Pel que fa a l'ajuda a les dones amb un habitatge permanent, després de passar temps en una casa segura les investigacions mostren que les dones i els nens víctimes de violència tenen dificultats per trobar un habitatge permanent. En molts casos romanen en residències protegides o acaben vivint en albergs o hotels.⁹ Els serveis socials haurien de poder oferir a les víctimes de

violència un habitatge permanent o de llarga durada,¹⁰ ja que l'habitatge permanent proporcionat pels serveis socials es pot considerar, en alguns casos especials, una forma d'ajuda necessària.¹¹ En el cas del municipi de Trollhättan es facilita l'accés a l'habitatge permanent mitjançant una cua d'habitatges prioritzada¹² per aquells casos en què l'habitatge no es pot proporcionar com a tipus d'assistència. A Borås, els serveis socials dialoguen amb les empreses d'habitatge.¹³ Per disposar de més recursos als municipis, s'està avaluant la situació de l'habitatge en l'àmbit nacional amb l'objectiu de facilitar la situació de l'habitatge a les persones que estan lluitant amb les condicions actuals del mercat de l'habitatge com, per exemple, les persones sense llar.¹⁴

Itàlia

En algunes regions, l'Empresa Territorial de Construcció Residencial (ATER, Impresa di edilizia residenziale territoriale), present a totes les regions del territori nacional, facilita l'accés a l'assignació d'apartaments en habitatge públic per a dones en situació de violència. No obstant això, no hi ha cap legislació nacional al respecte.

⁵ <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2021/09/om-fattande-satsningar-i-budgeten-for-att-forebygga-och-bekampa-mans-vald-mot-kvinnor/>

⁶ SOSFS 2014:14 *Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer*.

⁷ Traducció: La Compota.

⁸ Informant B1, Quality coordinator. Personal interview, 7 July 2021 and Informant T, Head of unit. Personal interview, 30 June 2021.

⁹ SOU 2017:112 *Ett fönster av möjligheter – stärkt barnrättsperspektiv för barn i skyddat boende*.

¹⁰ SOSFS 2014:14 *Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer*, chapter 7.

¹¹ RÅ 1990 ref. 119 and RÅ 2004 ref. 130.

¹² Informant T, Head of unit. Personal interview, 30 June 2021.

¹³ Informant B1, Quality coordinator. Personal interview, 7 July 2021.

¹⁴ Fi 2020:06 *En socialt hållbar bostadsförsörjning*.

País	Àmbit i característiques
França	<p>Habitatge</p> <ul style="list-style-type: none"> • Existència de places reservades per a víctimes de violència amb un finançament específic. • Diferents graus d'acollida/alberg: <ul style="list-style-type: none"> → Centres d'acollida d'urgència [CHU, Centre Hébergement d'Urgence] per un temps determinat (aprox. un mes prolongable). → Centres d'acollida i de reinserció social [CHRS, Centre d'Hébergement et de Réinsertion Sociale], acollida per un temps més llarg que els CHU, inserció, amb acompanyament. → Habitatge temporal. L'Estat demana als CHRS de tenir un cert <i>turn-over</i> (rotació) i que les estàncies no s'allarguin massa. • Protocol de col·laboració per a facilitar l'accés a l'habitatge social de les dones víctimes de violències conjugals (Alta Garona).
Suècia	<p>Habitatge</p> <ul style="list-style-type: none"> • Les mesures existents a nivell municipal inclouen: <ul style="list-style-type: none"> → Els centres de lluita contra la violència [residència temporal protegida]. → Apartaments per a dones i nens necessitats [habitatge temporal]. → La col·laboració amb empreses d'habitatge [habitatge permanent]. • Els serveis socials han d'oferir a les persones adultes maltractades, infants que hagin patit violència o altres maltractaments per part de la seva parella o als nens que hagin estat víctimes de violència basada en l'honor, suport i assistència en forma d'habitatge temporal adequat. • Es realitza una investigació i avaluació del risc per avaluar la necessitat de protecció de la víctima, assegurant que la disposició de l'habitatge correspon al nivell de risc. L'habitatge [tant en els casos de centres antiviolència o d'apartaments temporals] en molts casos es proporciona en un altre municipi donat els riscos de quedar-se al mateix lloc que l'agressor.
Itàlia	<p>Habitatge</p> <ul style="list-style-type: none"> • En algunes regions, l'Empresa Territorial de Construcció Residencial [ATER, Impresa di edilizia residenziale territoriale], present a totes les regions del territori nacional, facilita l'accés a l'assignació d'apartaments en habitatge públic per a dones en situació de violència.

4.1.2. Ocupació

França

L'ocupació i la violència masclista són dues de les majors problemàtiques de la igualtat entre dones i homes, tot i això, hi ha pocs estudis que les tractin conjuntament i que analitzin les seves relacions i interseccions (Karzabi & Lemièrre, 2018). Es disposa de poques dades al respecte i les polítiques d'ocupació creades específicament per a dones víctimes són molt recents a França, tant en l'àmbit local com nacional (Delage, 2021).

Les empreses franceses no estan obligades per llei a actuar sobre les violències conjugals. El dret al treball imposa al patró (*employeur*) l'obligació de preservar de manera efectiva la salut i la seguretat de les persones assalariades¹⁵ (Misclet; Molenda-Pruvost & Rodríguez, 2013: 12). Però fins a l'actualitat no existeixen mesures concretes destinades a la lluita contra les

violències masclistes en la parella en l'àmbit empresarial, a excepció d'algunes poques convencions col·lectives que ho han inclòs (Misclet; Molenda-Pruvost & Rodríguez, 2013).

Segons el V Pla de mobilització i de lluita contra totes les violències envers les dones (2017-2019) el seu vuitè objectiu era adaptar l'acompanyament cap a la inserció professional de les dones víctimes de violència. En aquest pla s'analitzen les violències com un fre suplementari a la inserció professional, violències que poden tenir un impacte durable respecte l'accés a l'ocupació. Poques vegades es tenen en compte les violències quan s'introdueix a les dones al món de l'ocupació, tot i que poden constituir un factor d'impediment al projecte professional (Ministère des Familles, de l'Enfance et des Droits des Femmes, s.d.: 22).¹⁶ Segons aquest pla, hi ha dos objectius que han regit l'acció de govern de 2017 a 2019: El primer, sensibilitzar el servei públic d'ocupació (Service Public de l'Emploi, SPE) sobre els frens específics de l'accés a l'ocupació per a les dones que han patit violències, desenvolupant modes d'acompanyament

¹⁵ L'article L 4121-1 del Dret del Treball que disposa que «l'employeur prend les mesures nécessaires pour assurer la sécurité et protéger la santé physique et mentale des travailleurs» (Traducció: L'empleador podrà prendre les mesures necessàries per assegurar la seguretat i protegir la salut física i mental dels treballadors.)

¹⁶ Ministère des Familles, de l'Enfance et des Droits des Femmes (s.d), Le sexisme tue. Cinquième Plan de Mobilisation et de lutte contre toutes les violences faites aux femmes (2017-2019). Paris.

innovadors i amb ajudes econòmiques específiques (com el finançament del carnet de conduir o de despeses de cura de criatures o de formació); i el segon, per a integrar les violències conjugals als acords marc que tracten de la igualtat dones/homes signats entre l'Estat i els agents de l'ocupació (Pôle Emploi, missions locals, estructures d'inserció a través de l'activitat econòmica, etc.), centrant-se en les ajudes econòmiques de les dones víctimes de violències que han perdut la seva feina. Les violències conjugals són un motiu legítim de dimissió que obren el dret a la indemnització d'atur.

Un dels agents de la política d'inserció socioprofessional de les dones a França són els CIDFF (Centres d'Information sur les Droits des Femmes et des Familles).¹⁷ La Federació Nacional dels CIDFF fou creada per l'estat i és sobre la qual es recolza per a desenvolupar la política d'informació de les dones sobre els seus drets. Al territori existeix una xarxa de CIDFF que compta amb 103 associacions locals i 13 federacions regionals. Segons Karzabi i Lemièrre (2018) són els CIDFF qui desenvolupen des de fa temps dispositius específics d'acompanyament cap a l'ocupació, a través, per exemple, dels punts d'acompanyament individualitzats cap a l'ocupació (*Bureaux d'accompagnement individualisé vers l'emploi*), però són poques les iniciatives posades en marxa directament pels agents de les polítiques d'ocupació. El CIDFF organitza xerrades i formacions al voltant de les empreses privades i com aquestes poden respondre a les violències masclistes en la parella.¹⁸

El CIDFF col·labora amb *Pôle Emploi* (l'equivalent francès de l'INEM). Tenen convencions genèriques que tracten de la qüestió de la inserció professional però sense fer una menció específica a les violències.¹⁹ Al març de 2021 van firmar un acord base perquè les professionals dels CIDFF puguin formar els agents de *Pôle Emploi* en matèria de lluita contra les violències masclistes, per a poder orientar millor les dones a l'atur.²⁰

¹⁷ Traducció: Centres d'Informació de Dones i Drets de la Família. Veure «L'action des CIDFF en matière d'accès à l'emploi et d'égalité professionnelle». Disponible a https://charente.cidff.info/files/2019/01/acces_a_l_emploi_et_egalite_professionnelle5c52cd92607b5.pdf

¹⁸ Veure «Violences au sein du couple. On en parle au travail?»: <https://fncidff.info/actualites/violences-au-sein-du-couple-on-en-parle-au-travail>

¹⁹ <https://eure.cidff.info/partenaires/view/140>

²⁰ Veure el comunicat de premsa conjunt entre CIDFF i Pôle Emploi a data de 31.03.2021: «Favoriser l'égalité et la mixité professionnelle dans l'emploi pôle emploi et la FNCIDFF renforcent leur partenariat»

Suècia

Hi ha diverses mesures en l'àmbit nacional que intenten millorar la situació laboral de les dones. Aquestes mesures no s'adrecen específicament a les dones que han estat víctimes de violència masclista, sinó que pretenen augmentar l'estabilitat econòmica de les dones en general. En primer lloc, la Llei de discriminació prohibeix la marginació contra una persona per raons de gènere, intentant prevenir que, per exemple, un empresari no pugui contractar algú només pel seu sexe. En segon lloc, el Govern va nomenar l'Autoritat Sueca del Medi Ambient de Treball com a responsable del projecte de millora de la igualtat de gènere al mercat laboral. Aquest encàrrec es va dur a terme entre el 2011 i el 2016, i va donar lloc a tres informes diferents sobre com millorar la igualtat de gènere en el mercat laboral. A la pràctica, l'Autoritat Sueca del Medi Ambient de Treball ha posat a disposició dels empresaris i empresàries algunes eines, com ara un *autotest* i dos qüestionaris per avaluar i millorar la situació de les dones a l'empresa.²¹

En l'àmbit nacional, el Govern també ha encarregat a l'Agència Sueca d'Igualtat de Gènere l'elaboració de suggeriments per millorar la situació del mercat laboral de les dones que no han nascut a Suècia, ja que són un col·lectiu especialment vulnerable.²²

A escala regional, el Consell d'Administració del Comtat ha desenvolupat una estratègia per a la igualtat entre homes i dones durant el període comprès entre el 2019 i el 2022. En aquesta estratègia, l'estabilitat econòmica de les dones es destaca com a principal àrea d'atenció, i s'observa que la regió de Västra Götaland va millorant en relació amb la igualtat del mercat laboral.²³

Itàlia

En l'àmbit nacional, el Decret Legislatiu de 15 de juny de 2015, núm. 80, preveu que les persones treballadores que desitgin fugir de la violència poden gaudir d'una excedència en el lloc de treball per un període màxim de noranta dies durant un període de tres anys.²⁴

²¹ <https://www.av.se/globalassets/filer/publikationer/broschyren/english/how-can-the-work-environment-be-better-for-both-women-and-men-broschyr-adi-690eng.pdf>

²² <https://www.regeringen.se/regeringsuppdrag/2021/09/uppdrag-till-jamstalldhetsmyndigheten-om-utrikes-fodda-kvinnors-intrade-pa-arbetsmarknaden/>

²³ Länstrategi för jämställdhetsintegrering 2019-2022, *Jämställt Västra Götaland*.

²⁴ Per a més informació: <https://www.inps.it/prestazioni-servizi/congedo-indennizzato-per-le-donne-vittime-di-violenza-di-genere>

País	Àmbit i característiques
França	<p>Ocupació</p> <ul style="list-style-type: none"> • El vuitè objectiu del V Pla de mobilització i de lluita contra tots els tipus de violència envers les dones (2017-2019) era adaptar l'acompanyament cap a la inserció professional de les dones víctimes de violències. En aquest pla s'analitzen les agressions un problema suplementari a la inserció professional, que poden tenir un impacte durable respecte a l'accés a l'ocupació. Segons aquest pla, dos objectius han regit l'acció de govern de 2017 a 2019: <ul style="list-style-type: none"> → 1. Sensibilitzar el servei públic d'ocupació (Service Public de l'Emploi, SPE) sobre els frens específics de l'accés a l'ocupació per a les dones víctimes de violències, desenvolupant models d'acompanyament innovadors i amb ajudes econòmiques específiques com el finançament del carnet de conduir o de despeses de cura de criatures o de formació. → 2. Integrar les violències conjugals als acords marc on es tracta sobre la igualtat entre dones i homes, signats entre l'Estat i els agents de l'ocupació (Pôle Emploi, missions locals, estructures d'inserció a través de l'activitat econòmica, etc.), centrant-se en les ajudes econòmiques de les dones víctimes d'agressions que han perdut la seva feina. Les violències conjugals són un motiu legítim de dimissió que obren el dret a la prestació d'atur. • El CIDFF organitza xerrades i formacions al voltant de les empreses privades i com aquestes poden respondre a les violències masclistes en la parella. El març de 2021 es va firmar un acord marc per a fomentar que les professionals dels CIDFF puguin formar els agents de Pôle Emploi (l'equivalent seria l'INEM) en matèria de lluita contra les violències masclistes, per a orientar millor les dones a l'atur.
	<p>Ocupació</p> <ul style="list-style-type: none"> • L'Autoritat Sueca del Medi Ambient de Treball, amb l'objectiu d'avançar en la igualtat de gènere en el mercat laboral, va posar a disposició dels empresaris algunes eines: un <i>autotest</i> i dos qüestionaris per avaluar i millorar la situació de les dones. • En l'àmbit regional, el Consell d'Administració del Comtat ha desenvolupat una estratègia per a la igualtat entre homes i dones durant el període 2019-2022 en la qual l'estabilitat econòmica de les dones es destaca com a àrea d'atenció.
Itàlia	<p>Ocupació</p> <ul style="list-style-type: none"> • En l'àmbit nacional, el Decret Legislatiu de 15 de juny de 2015, n. 80, preveu que els empleats que desitgin fugir de la violència puguin gaudir d'una excedència en el lloc de treball per un període màxim de noranta dies durant un període de tres anys.

4.2 SERVEIS ESPECÍFICS DE VIOLÈNCIA CONTRA LES DONES

Diverses resolucions internacionals i convencions apunten que l'existència de serveis específics dirigits a l'atenció de les violències contra les dones ha esdevingut una pràctica molt positiva. El Conveni d'Istanbul indica que:

Les parts han de prendre les mesures legislatives o altres necessàries per subministrar i adequar, segons un repartiment geogràfic adequat, serveis de suport especialitzat immediats, a curt o llarg termini, a tota víctima que hagi estat objecte de qualsevol acte de violència inclòs a l'àmbit d'aplicació del present Conveni. 2. Les

parts subministraran o adequaran serveis de suport especialitzats per a totes les dones víctimes de violència i els seus fills (Art. 22 del Conveni d'Istanbul.)

4.2.1. Recursos humans i finançament

Els serveis específics poden ser prestats per l'administració local o per associacions de dones finançades totalment o parcial per l'Estat. El grau de finançament i de recursos, tant dels serveis locals com dels serveis prestats per associacions, és molt divers. La manca de finançament d'aquests recursos és el principal obstacle al qual s'enfronten les associacions de dones que ofereixen serveis, especialment en el cas italià.

França

Segons un estudi de 2018,²⁵ s'estima que caldrien, com a mínim, 506 milions d'euros anuals per a combatre les violències contra les dones a França, però el pressupost de 2018 és de 79 milions anuals, molt lluny, doncs, d'aquestes estimacions i insuficient respecte de les necessitats identificades en aquest informe.

D'altra banda, a les ciutats estudiades, a Toulouse, l'associació APIAF (Association pour les Initiatives Autonomes des Femmes)²⁶ compta amb 20 treballadores assalariades i l'associació Olympe De Gouges compta amb 41 assalariades. A la ciutat de Gaillac, l'associació Paroles des Femmes²⁷ té sols 4 assalariades (dues psicòlogues, una secretaria, una tècnica de recerca) però 20 voluntàries o militants, totes formades sobre les violències (ortofonistes, educadores, comadrones, infermeres, etc., professions que han estat en contacte directe amb aquest tipus d'agressions).

²⁵ «Où est l'argent contre les violences faites aux femmes?» (2018), elaborat pel Conseil Economique, social et environnemental (CESE), la Fondation des femmes, le Fonds pour les Femmes en Mediterranee (FFMed), le Haut Conseil à l'Égalité entre les femmes et les hommes (HCE) et le Women's Worldwide web (W4).

²⁶ Traducció: Associació per a les Iniciatives Autònomes de les Dones.

²⁷ Traducció: Paraules de dones.

Suècia

Les unitats especialitzades d'ambdós municipis són responsables de coordinar les iniciatives contra la violència en relacions interpersonals. A Trollhättan la Enheten mot våld i nära relationer (Unitat contra la violència en les relacions interpersonals) té un total de 12 treballadors. No obstant això, moltes altres persones a Trollhättan treballen en qüestions de violència de gènere en certa manera (aproximadament 50), ja que es tracta d'una iniciativa coordinada.²⁸

A Borås, la Relationsvårdsenheten (Unitat de Violència en la Parella) compta actualment amb 7 persones empleades, la majoria dels quals són treballadors socials.

Entre els anys 2015 i 2019, el Govern ha proporcionat una major ajuda als centres d'acollida locals, amb un total de 425 milions de corones sueques.²⁹ Respecte als recursos econòmics de les unitats especialitzades contra la violència en relacions interpersonals en els municipis estudiats, ambdues tenen un pressupost anual d'uns 10 milions de corones sueques cada una (aproximadament 1 milió d'euros).³⁰

Itàlia

Tot el personal dels centres antiviolència és exclusivament femení, amb una formació específica sobre el fenomen de la violència de gènere: les operadores d'acollida. La seva posició és molt diversa depenent de la realitat de cada cas: moltes operadores són voluntàries, altres hi treballen per compte propi, mentre que en altres territoris s'assumeixen amb un contracte de treball.

L'últim informe dels centres adherits a la xarxa nacional mostra que només el 33 % de les operadores són retribuïdes.³¹ En alguns casos, continuen vius gràcies a l'activisme i el voluntariat. És un problema relacionat amb la manca de fons suficients per realitzar tots els serveis previstos (Carrano, 2017: 156-157).

²⁸ Informant T, Cap d'unitat. Entrevista personal, 30 de juny del 2021.

²⁹ Skr. 2016/17:10 *Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid*, p. 109-155.

³⁰ Informant T, Cap d'unitat. Entrevista personal, 30 de juny del 2021 i Informant B2, Cap d'unitat. Correspondència personal, 28 de juliol de 2021.

³¹ D.i.Re - Donne In Rete Contro la Violenza, Report annuale. Rilevazione dati 2019, 2021, p. 3, in <https://www.direcontrolaviolenza.it/wp-content/uploads/2021/06/Report-2019.pdf>

País	Recursos humans	Recursos econòmics
França	<p>Toulouse</p> <ul style="list-style-type: none"> • L'associació APIAF: compta amb 20 treballadores assalariades. • L'associació Olympe De Gouges: compta amb 41 assalariades. <p>Gaillac</p> <ul style="list-style-type: none"> • L'associació Paroles des Femmes té sols 4 assalariades (dues psicòlogues, una secretaria i una tècnica de recerca) + 20 voluntàries/militants totes formades sobre les violències (ortofonistes, educadores, comadrones, infermeres, etc., professions que estan en contacte amb el tema). 	<p>S'estima que caldrien, com a mínim, 506 milions d'euros anuals per a combatre les violències contra les dones a França, però el pressupost de l'any 2018 fou de 79 milions anuals.</p>
Suècia	<p>Trollhättan</p> <p>Unitat especialitzada contra la violència en les relacions interpersonals (Enheten mot våld i nära relationer).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Té un total de 12 empleats. • Moltes altres persones treballen en qüestions de violència de gènere en certa manera (aproximadament 50), ja que es tracta d'una iniciativa coordinada. <p>Boras</p> <p>La Unitat de Violència en la Parella (Relationsvårdsenheten).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Compta actualment amb 7 empleats, la majoria dels quals són treballadors socials. 	<p>Entre els anys 2015 i 2019, el Govern ha proporcionat una major ajuda als centres d'acollida locals de dones amb un total de 425 milions de corones sueques.</p> <p>Quant als recursos econòmics de les unitats especialitzades contra la violència en relacions interpersonals en els municipis estudiats: ambdues tenen un pressupost anual d'uns 10 milions de corones sueques cada una (aproximadament 1 milió d'euros).</p>
Itàlia	<p>Centres antiviolència:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tot el personal dels centres antiviolència és exclusivament femení, amb una formació específica sobre el fenomen de la violència de gènere: les operadores d'acollida. • La seva posició és molt diversa depenent del territori: moltes operadores són voluntàries, altres hi treballen per compte propi, mentre que en altres territoris s'assumeixen amb un contracte de treball. • L'últim informe dels centres adherits a la xarxa nacional mostra que només el 33 % de les operadores són retribuïdes. En alguns casos, els centres se sostenen gràcies a l'activisme i el voluntariat. 	-

Bones pràctiques en l'organització dels serveis especialitzats

5.1 SERVEIS ESPECIALITZATS DE TITULARITAT PÚBLICA AMB FORTA COORDINACIÓ AMB EL MÓN ASSOCIATIU. L'EXPERIÈNCIA DE SUÈCIA

En l'àmbit municipal, la Llei dels Serveis Socials assigna a cada municipi la responsabilitat dels serveis socials dins dels seus límits. El municipi té l'última responsabilitat d'assegurar que les persones rebin l'ajuda i l'assistència que necessiten (atenció i servei, informació, assessorament, assistència econòmica i altres tipus d'ajudes).¹ Els serveis socials de Trollhättan ofereixen múltiples serveis específics per a la violència de gènere. Una unitat especialitzada contra la violència en les relacions interpersonals, Enheten mot våld i nära relationer (Unitat contra la violència en Relacions Interpersonals, «La Unitat»), s'encarrega de coordinar el treball i les intervencions contra la violència en les relacions interpersonals.²

Trollhättan també ofereix serveis específicament dirigits als infants, el Barnahus Fyrbodol (Centre de Defensa de l'Infant), impulsat pels serveis socials. El Barnahus Fyrbodol coordina les iniciatives dels serveis socials, la policia, la fiscalia i la sanitat. Tracta amb persones de 0 a 18 anys, en casos de sospita de violència en relacions interpersonals, abús sexual, violència relacionada amb l'honor (VRH) o explotació sexual.³ El Resurscentrum mot hedersrelaterat våld och förtryck (Centre de recursos contra la violència i opressió relacionada amb l'honor) forma part del Barnahus Fyrbodol.

Els serveis de Borås són similars als de Trollhättan. Borås té una unitat especialitzada en els serveis socials contra la violència en les relacions interpersonals, Relationsvårdsenheten (Unitat de violència en parella, o «La Unitat»), dirigida a persones de més de 18 anys exposades a la violència, però treballa estretament amb altres parts dels serveis socials quan les situacions involucren infants o persones amb problemes d'abús de

substàncies.⁴ Igual que Trollhättan, Borås també compta amb serveis especialitzats per als infants. El Barnahus Älvsborg (Centre de Defensa de l'Infant) ajuda a coordinar les intervencions amb els menors.

La recent obertura de la Mikamottagningen⁵ connectada als serveis socials a Borås, és un altre pas important per a proporcionar encara més recursos en el camp de la violència de gènere. La Mikamottagningen està especialitzada en ajudar a les persones que són explotades sexualment, i els serveis estan dirigits a persones majors de 18 anys, oferint consultes, suport, protecció i ajuda pràctica. Quan és necessari, la Mikamottagningen promou la cooperació amb altres serveis com la policia, altres unitats dins dels serveis socials, l'Agència Sueca de Migració i els serveis d'assistència sanitària.⁶

Finalment, és crucial destacar la importància dels serveis dels centres d'acollida per a dones i nenes en ambdós municipis. El desenvolupament de les competències es fa conjuntament amb els centres d'acollida i els representants del Centre d'Acollida de Dones i del Centre d'Acollida de Nenes estan inclosos en el Kvinnofridsgruppen (un grup de cooperació contra la violència de gènere a Trollhättan). El centre d'acollida de dones està parcialment finançat amb recursos municipals i disposa d'instal·lacions pròpies.

Consultori mèdic de la Barnahus Fyrbodol (Centre de Defensa de l'Infant) de la ciutat de Linköping (Suècia).

¹ 2 kap. 1 § and 3 kap. 1 § Socialtjänstlag (2001:453) (SoL) (Llei dels Serveis Socials.)

² Trollhättans stad, Våld i nära relationer, <https://www.trollhattan.se/startsida/omsorg-och-hjalp/vald-i-nara-relationer/>, (consultat el 15 de juliol de 2021.)

³ Trollhättans stad, Barnahus Fyrbodol, <https://www.trollhattan.se/startsida/omsorg-och-hjalp/vald-i-nara-relationer/barnahus-fyrbodol/>, (consultat el 15 de juliol de 2021.)

⁴ Borås stad, Våld i nära relationer, <https://www.boras.se/omsorgochstod/valdochbrottsutsatt/valdinararelationer.4.10def705158499bf7c52078.html>, (consultat el 10 de juliol de 2021.)

⁵ Traducció: Microreceptió.

⁶ Borås stad, Mikamottagningen, <https://www.boras.se/omsorgochstod/valdochbrottsutsatt/mikamottagningenboras.4.4d59f803176f1f5791c16c14.html>, (Consultat el 8 juliol de 2021.)

País	Servei + característiques
Suècia	<ul style="list-style-type: none"> • Unitat especialitzada contra la violència en les relacions interpersonals (Enheten mot våld i nära relationer i Relationsvårdsenheten) <ul style="list-style-type: none"> - Coordina tot el treball i les intervencions contra la violència en les relacions interpersonals. - Atén a persones majors de 18 anys.
	<ul style="list-style-type: none"> • Centre de Defensa de l'Infant (Barnahus Fyrbodals i Barnahus Älvsborg) <ul style="list-style-type: none"> - Centre que atén a infants i adolescents menors d'edat (0-18 anys) en casos de sospita de violència en relacions interpersonals, abús sexual, violència relacionada amb l'honor (VRH) i explotació sexual. - Existència d'un centre de recursos contra la violència i opressió relacionada amb l'honor. - Treball coordinat amb serveis socials, cossos policials, fiscalia i sanitat.
	<ul style="list-style-type: none"> • Unitat especialitzada per a víctimes d'explotació sexual (Mikamottagningen) <ul style="list-style-type: none"> - Ofereixen consultes, suport, protecció i ajuda pràctica. - Atén a persones majors de 18 anys. - Treball en coordinació amb altres serveis com els cossos policials, serveis socials, agència sueca de migració, serveis sanitaris.
	<ul style="list-style-type: none"> • Centres d'acollida per a dones i nenes (Kvinnofridsgruppen) <ul style="list-style-type: none"> - Finançat parcialment amb recursos municipals.

5.2 SERVEIS ESPECIALITZATS OFERTS PER ASSOCIACIONS FEMINISTES.

En tots els casos estudiats, els serveis especialitzats oferts per entitats o associacions feministes són una pràctica molt destacable. Destaquen els serveis de suport a les dones i a les criatures, serveis oferts per personal amb formació feminista i que s'ofereixen des d'un marc de reforç dels drets humans de les dones i del treball feminista per a poder emmarcar l'experiència de les violències com una conseqüència de la desigualtat de gènere.

França

La política contra les violències envers les dones es recolza en l'estructura d'Estat de Benestar: salut, habitatge, serveis socials, però manca una política de serveis especialitzats institucionalitzats.

Els serveis especialitzats són oferts principalment per les associacions especialitzades, de titularitat privada i sense ànim de lucre, adherides a la FNSF. A Toulouse n'hi ha dues: l'APIAF (Associació per a les Iniciatives Autònomes de les Dones, Association pour les Initiatives

Autonomes des Femmes),⁷ creada el 1987, i Olympe De Gource,⁸ creada el 1945. L'APIAF acull cada any més de 1.000 dones i els seus fills i filles. Actualment compta amb 20 assalariades i la seva particularitat és el seu funcionament en co/autogestió: totes les assalariades són responsables i gestionen l'associació, no hi ha jerarquies laborals ni salarials entre elles, totes les decisions són preses col·lectivament. A l'APIAF les dones i els seus fills i filles reben assessorament legal i suport psicològic. Hi ha seguiments individuals, però també molts moments col·lectius per a restituir la «ciutadania» a les dones víctimes, considerades com a «coparticipants» de l'associació i no com a persones que necessiten una «assistència». Les treballadores socials de l'APIAF lluiten contra la visió i les dinàmiques clàssiques del treball social que estableix una jerarquia entre el «públic acollit» i elles (Debats & altri, 2009). Olympe De Gource compta amb 41 assalariades i acull unes 500 dones i 400 infants a l'any, gestionant entre 80 i 100 places d'acollida (15 places d'urgència, 45 places en CHRS, 20 places d'habitatge temporal). També s'ocupa de la inserció sociolaboral de les dones víctimes de violències.

⁷ La seva pàgina web: <https://apiaf.fr/>

⁸ La seva pàgina web: <https://olympesavif.wixsite.com/olympesavif>

En l'àmbit rural, Paroles des Femmes⁹ ha liderat la posada en marxa d'un dispositiu innovador i eficient anomenat *points-relais* (punts de relleu). El nom ve de la idea de crear una xarxa de persones enllaçades (en francès es parla de *maillage* o *maille*, enllaçar) i compromeses en la lluita contra les violències. El 2016, les associacions de la FNSF (Federació Nacional Solidaritat Dones, Fédération Nationale Solidarité Femmes) de Migdia-Pirineus, van proposar aquests relleus, i actualment n'hi ha 143 al departament de Tarn. Es tracta d'una acció que s'adreça a tota la ciutadania, ja que qualsevol persona pot esdevenir «relleu» per a ser sensibilitzada i formada en l'àmbit de les violències, on es desenvolupen tres accions principals: detectar, informar i orientar. Aquests relleus poden ser «ciutadan.e.s-lambda», sigui quina sigui la seva professió, o professionals que tinguin contacte amb el públic (perruquers, forners, carters, metges, terapeutes, professionals del sector medicosocial). La idea d'implicar persones en contacte amb el públic, però no de manera directa amb les violències masculines, és una pràctica que s'ha anat desenvolupant els últims mesos arran de la pandèmica de la COVID-19 i de la política de confinament domiciliari.¹⁰ Paroles des Femmes, que coordina aquests punts relleu, distribueix una «caixa d'eines» per facilitar que la persona-relleu tingui tota la informació. Van rebre un primer finançament públic el 2018 i, després d'un primer congrés el 2020, van obtenir més finançament (de la regió). En la iniciativa dels punts relleu hi estan implicats tant les obres caritatives com els sindicats agrícoles, la Caisse d'Allocations Familiales (CAF, Caixa de subvencions familiars). L'Ajuntament de Gaillac organitza una reunió mensual amb totes les estructures associades.

La política pública contra les violències masculines recolza fortament en la feina que fan les associacions especialitzades, que són les veritables expertes en la matèria, però que són vistes en alguns casos com a «militants» i no incloses en certes comissions de seguiment, romanent mal dotades en l'àmbit econòmic. Com assenyalava l'informe del GREVIO (GREVIO, 2019a), cal augmentar el pressupost tant a nivell central com de manera descentralitzada, i recolzar les associacions especialitzades en la prevenció i la lluita de les violències contra les dones, atorgant les possibilitats d'un finançament perenne i estable.

⁹ La seva pàgina web: <https://www.parolesdefemmes81.fr/>

¹⁰ A títol d'exemple, a França (més enllà de Toulouse i Gaillac) una acció específica dirigida als forns de pa va ser impulsada pel col·lectiu *Nous Toutes*, distribuint més de 300.000 sobres de paper pel pa impresos amb baròmetres de violència, per ajudar a identificar-la.

Itàlia

El paper essencial per al suport i l'atenció de les dones víctimes de violència és realitzat pels *centri antiviolenza* (centres antiviolença), és a dir, serveis especialitzats que funcionen amb una metodologia d'acolliment basada en la perspectiva de gènere i reconeixent l'autodeterminació de la dona, d'acord amb els principis establerts pel Conveni d'Istanbul. Acullen dones víctimes de totes les formes de violència: psicològica, econòmica, física, sexual, assetjament (*stalking*).

El naixement dels centres contra la violència a Itàlia es deu als moviments feministes dels anys seixanta i setanta, dels quals, l'any 1989, va néixer a Bolonya la primera Casa de la Dona; una dècada més tard formarien uns 70 centres al territori nacional.¹¹

L'any 2008 es va constituir formalment la Xarxa nacional de centres antiviolença, que es varen reunir a l'Associació D.i.Re - Donne In Rete Contro la Violenza (Dones de la xarxa contra la violència), on actualment s'hi adhereixen 82 associacions que gestionen 100 centres antiviolença i més de 50 refugis a tot el territori nacional,¹² i que el 2019 va acollir a 20.342 dones.¹³

Segons la darrera enquesta de l'Institut Nacional d'Estadística, en data 31 de desembre de 2018, Itàlia comptava amb 302 centres antiviolença¹⁴ adherits a l'Acord Estat-Regions¹⁵; l'acord preveu els requisits mínims que cal garantir per tornar a entrar dintre de la definició de centre antiviolença i casa refugi. De fet, s'estableix que

¹¹ D.i.Re- Donne In Rete Contro la Violenza, *Els Centres antiviolença de la violència masculina sobre les dones a la construcció de la llibertat femenina*, Disponible a <https://www.direcontrolaviolenza.it/wp-content/uploads/2014/06/LizKelly-DefinizioneCentroAntiviolenza.pdf>; CARRANO T., I centri antiviolenza, in ROMITO P., FOLLA N., MELATO M. (a cura di), *La violenza sulle donne e sui minori. Una guida per chi lavora sul campo*, nuova ed., Roma, p. 154-157; 2017.

¹² D.i.Re - Donne In Rete Contro la Violenza, *Qui som*. Disponible a: <https://www.direcontrolaviolenza.it/chi-siamo/>

¹³ D.i.Re - Donne In Rete Contro la Violenza. Report annuale. Rilevazione dati 2019, 2021, p.1. Diponible a: <https://www.direcontrolaviolenza.it/wp-content/uploads/2021/06/Report-2019.pdf>

¹⁴ ISTAT, I centri antiviolenza principali risultati dell'indagine condotta nel 2019, 2020. Disponible a: <https://www.istat.it/it/archivio/249613>

¹⁵ Presidenza Del Consiglio Dei Ministri, Intesa, ai sensi dell'articolo 8, comma 6, della legge 5 giugno 2003, núm. 131, tra il Governo e le regioni, le province autonome di Trento e di Bolzano e le autonomie locali, relativa ai requisiti minimi dei Centri antiviolenza e delle Case rifugio, prevista dall'articolo 3, comma 4, del D.P.C.M. del 24 luglio 2014. (Rep. Atti núm. 146/CU). Disponible a: <https://www.gazzettaufficiale.it/eli/id/2015/02/18/15A01032/sg>

els centres poden ser promoguts per les autoritats locals, individualment o en associació, o per associacions i organitzacions que operen en el sector del suport i ajut a les dones víctimes de violència, que han adquirit experiència i habilitats específiques en aquest àmbit, mitjançant una metodologia d'acollida basada en la relació entre dones, amb personal format específicament en matèria de violència de gènere.¹⁶

Diversos Centri antiviolència (Centres antiviolència) italians.
Roma (superior), Milà (dreta).

Els serveis que els centres han de garantir són: entrevistes telefòniques per proporcionar les primeres informacions útils; entrevistes de benvinguda/hospitalitat inserides en el camí de sortida de la violència basades en la reelaboració i anàlisi de l'experiència de la dona i en la individualització de les seves necessitats, dirigides a crear un projecte personalitzat; suport psicològic individual o també mitjançant grups d'autoajuda mútua; informació i assistència jurídica; suport als menors víctimes de violència; acompanyament cap a l'autonomia en el treball i l'habitatge.

La majoria dels centres antiviolència també gestionen les *case rifugio* (casa refugi)¹⁷: Estructures que, en una adreça secreta, ofereixen un allotjament segur a les dones que pateixen violència i als seus fills, de forma gratuïta i independentment del seu lloc de residència,

¹⁶ Art. 1, Presidenza Del Consiglio Dei Ministri, Intesa, ai sensi dell'articolo 8, comma 6, della legge 5 giugno 2003, núm. 131, tra il Governo e le regioni, le province autonome di Trento e di Bolzano e le autonomie locali, relativa ai requisiti minimi dei Centri antiviolenza e delle Case rifugio, prevista dall'articolo 3, comma 4, del D.P.C.M. del 24 luglio 2014. (Rep. Atti núm. 146/CU). Disponible a: <https://www.gazzettaufficiale.it/eli/id/2015/02/18/15A01032/sg>

¹⁷ Entre els centres pertanyents a la xarxa nacional D.i.Re, el 56 % té almenys una casa refugi, D.i.Re - DONNE IN RETE CONTRO LA VIOLENZA, Report annuale. Rilevazione dati 2019, 2021, p. 2. Disponible a: <https://www.direcontrolaviolenza.it/wp-content/uploads/2021/06/Report-2019.pdf>

amb l'objectiu de protegir les dones i els seus fills i salvaguardar la seva seguretat/integritat física i psíquica.¹⁸ Es tracta d'apartaments que acullen diverses famílies / nuclis familiars (dones amb criatures o sense) i que les mateixes dones gestionen.

Els centres antiviolència garanteixen l'acollida i l'hospitalitat també a dones transsexuals, persones grans i/o amb diversitat funcional¹⁹; així com a les víctimes de tràfic, per a les quals es gestiona el circuit de la xarxa amb associacions específiques de la zona on estigui present.²⁰ En cas de dones estrangeres que no parlen la llengua italiana, els operadors requereixen el suport d'una medidora lingüística activa en el territori.

¹⁸ Art. 1, Presidenza Del Consiglio Dei Ministri, Intesa, ai sensi dell'articolo 8, comma 6, della legge 5 giugno 2003, núm. 131, tra il Governo e le regioni, le province autonome di Trento e di Bolzano e le autonomie locali, relativa ai requisiti minimi dei Centri antiviolenza e delle Case rifugio, prevista dall'articolo 3, comma 4, del D.P.C.M. del 24 luglio 2014. (Rep. Atti núm. 146/CU). Disponible a: <https://www.gazzettaufficiale.it/eli/id/2015/02/18/15A01032/sg>.

¹⁹ El 2019, el 6 % de les dones acollides als centres contra la violència de la xarxa nacional tenien més de 60 anys, D.i.Re - DONNE IN RETE CONTRO LA VIOLENZA, Report annuale. Rilevazione dati 2019, 2021, p. 7. Disponible a: https://www.direcontrolaviolenza.it/wp-content/uploads/2021/08/Report-D.i.Re-2019_rilevazioni-dati.pdf

²⁰ D.i.Re - Donne In Rete Contro la Violenza, Progetto Samira. Per un'accoglienza tempestiva di donne e ragazze straniere in situazione di violenza e di tratta in arrivo in Italia, 2017, in https://www.direcontrolaviolenza.it/wp-content/uploads/2018/04/Report-Samira_web_ridotto.pdf.

País	Servei + característiques
França	<ul style="list-style-type: none"> • Els serveis especialitzats de violència <ul style="list-style-type: none"> - Els serveis són oferts principalment per associacions especialitzades, de titularitat privada sense ànim de lucre, adherides a la FNSF. - Toulouse: hi ha dues associacions especialitzades: l'APIAF i Olympe De Gouges. - Gaillac: Paroles de Femmes. <p>Toulouse</p> <ul style="list-style-type: none"> - APIAF [Associació per a les Iniciatives Autònomes de les Dones, Association pour les Initiatives Autonomes des Femmes]. Àmbit urbà: <ul style="list-style-type: none"> → Acull cada any més de 1.000 dones i els seus fills i filles. → Té 20 assalariades i el seu funcionament és en co/auto-gestió: totes les assalariades són responsables i gestionen l'associació, no hi ha jerarquies laborals ni salarials entre elles, totes les decisions són preses col·lectivament. → Les dones i els seus fills i filles reben assessorament legal i suport psicològic. Hi ha seguiments individuals, però també molts moments col·lectius per a restituir la «ciutadania» a les dones víctimes, considerades com a «coparticipants» de l'associació i no com a persones que necessiten una «assistència». - Olympe De Gouges: <ul style="list-style-type: none"> → Compta amb 41 assalariades. → Acull unes 500 dones i 400 infants a l'any. → Gestiona entre 80-100 places d'acollida [15 places d'urgència, 45 places en CHR, 20 places d'habitatge temporal]. → També s'ocupa de la inserció sociolaboral de les dones víctimes de violències. <p>Gaillac</p> <ul style="list-style-type: none"> • Paroles des Femmes [àmbit rural]: <ul style="list-style-type: none"> → Ha liderat la posada en marxa d'un dispositiu considerat innovador i eficient anomenat <i>points-relais</i> (punts de relleu). El nom ve de la idea de crear una xarxa de persones/agents enllaçats i compromesos en la lluita contra les violències. → Es tracta d'una acció adreçada a tota la ciutadania, ja que qualsevol persona pot esdevenir «relleu» per a ser sensibilitzada i formada en la qüestió de les violències, amb tres accions a desenvolupar: detectar, informar i orientar. → Els relleus poden ser «ciutadan.e.s-lambda», sigui quina sigui la seva professió o professionals que tinguin contacte amb el públic [perruquers, forners, carters, metges, terapeutes, professionals del sector medicosocial]. → L'entitat coordina aquests punts relleu, distribueix una «caixa d'eines» per a què la persona-relleu tingui tota la informació. → En la iniciativa dels punts relleu hi estan implicats tant les obres caritatives com els sindicats agrícoles, la CAF [Caixa de subvencions familiars]. L'Ajuntament de Gaillac organitza una reunió mensual amb totes les estructures associades.

País	Servei + característiques
Itàlia	<ul style="list-style-type: none"> • Centres antiviolència [Centri Antiviolenza] <ul style="list-style-type: none"> - Funcionen amb una metodologia d'acolliment basada en la perspectiva de gènere i reconeixent l'autodeterminació de la dona. - Acullen dones víctimes de totes les formes de violència: psicològica, econòmica, física, sexual, assetjament (<i>stalking</i>). - Existeix una Xarxa nacional de centres antiviolència, que es varen reunir a l'Associació D.i.Re - Donne In Rete Contro la Violenza (Dones de la xarxa contra la violència). - Existeixen 302 centres antiviolència (a data de 2018). - Els centres poden ser promoguts per les autoritats locals, individualment o en associació, o per associacions i organitzacions que operen en el sector del suport i ajut a les víctimes, que han adquirit experiència i habilitats específiques en aquest àmbit, mitjançant una metodologia d'acollida basada en la relació entre dones i amb personal format específicament en matèria de violència de gènere. - Els serveis que els centres han de garantir són: entrevistes telefòniques per proporcionar les primeres informacions útils; entrevistes de benvinguda/hospitalitat inserides en el camí de sortida de la violència basades en la reelaboració i anàlisi de l'experiència de la dona i en la individualització de les seves necessitats, dirigides a crear un projecte personalitzat; suport psicològic individual o també mitjançant grups d'autoajuda mútua; informació i assistència jurídica; suport a menors víctimes de violència; oferint acompanyament cap a l'autonomia en el treball i l'habitatge. - Els centres antiviolència garanteixen l'acollida i l'hospitalitat també a dones transsexuals, persones grans i/o amb diversitat funcional; així com a les víctimes de tràfic, per a les quals es gestiona el circuit de la xarxa amb associacions específiques de la zona, on estigui present. En cas de dones estrangeres que no parlen la llengua italiana, els operadors requereixen el suport d'una mediadora lingüística activa en el territori. • Cases Refugi [Case Rifugio] <ul style="list-style-type: none"> - Són estructures ubicades en una adreça secreta, que ofereixen un allotjament segur a les dones que pateixen violència i als seus fills de forma gratuïta i independentment del seu lloc de residència, amb l'objectiu de protegir les dones i els seus fills i salvaguardar la seva seguretat/integritat física i psíquica. - Es tracta d'apartaments que acullen diverses famílies o nuclis familiars (dones amb criatures o sense) i que elles mateixes gestionen. - La majoria són gestionades pels centres antiviolència.

5.3 BONES PRÀCTIQUES EN LA PREVENCIÓ DE LES VIOLÈNCIES DE GÈNERE

En aquest apartat volem destacar les experiències de Suècia. Les recerques sobre gènere suggereixen que existeix una «Paradoxa Nòrdica», el que significa que Suècia mostra alts nivells tant d'igualtat de gènere com de violència de gènere (específicament violència contra la dona dins de la parella), en comparació amb altres països europeus (Wemrell, Lila, Gracia & Ivert, 2020). Fet que s'explica pel major reconeixement social del problema i les diferents definicions legals.

Moltes de les mesures identificades com a bones pràctiques dins dels municipis suecs corresponen a l'Estratègia Nacional. L'Estratègia Nacional suggereix que el treball contra la violència de gènere a escala municipal s'enfronta a un canvi: més mesures preventives que reactives.

A Trollhättan hi ha processos d'anàlisi en els serveis socials on se'ls pregunta a totes les persones usuàries

sobre la violència durant les noves visites, independentment de la unitat visitada. També hi ha proves per a emplaats, als quals es pregunta sobre violència un cop a l'any. Els processos d'anàlisi han de servir per a detectar i, per tant, preveure la violència.²¹ Trollhättan també està darrere del mètode de prevenció de violència Huskurance (Valor de la casa). El mètode implica que les companyies d'habitatge treballin amb la cooperació del veïnatge i promoguin accions dels residents de cada zona.²²

A Borås, existeixen els Kompetensstödjure (Defensors de la competència) a les diferents unitats dels serveis socials. Els Kompetensstödjure es reuneixen dos cops per semestre per a mantenir viu el debat sobre la violència de gènere mitjançant converses, pel·lícules, butlletins de notícies, etc. Quelcom similar existeix a les escoles.

²¹ Informant T, Cap d'unitat. Entrevista personal, 30 de juny del 2021.

²² Trollhättans stad, Huskurance, <https://www.trollhattan.se/startside/omsorg-och-hjalp/vald-i-nara-relationer/huskurance/> (Consultat l'1 de juliol de 2021.)

HUSKURAGE
[CORAJE EN CASA]

EN CASO DE PREOCUPACIÓN POR UN HECHO DE VIOLENCIA, Y POR CONSIDERACIÓN LE PEDIMOS QUE:

1. Llame a la puerta del vecino.
2. En caso de necesidad, busque la ayuda de otras personas! Un número mayor de vecinos puede contribuir a crear más seguridad.
3. Llame a la policía. Contacte siempre en primer lugar a la policía en situaciones consideradas como urgentes o amenazantes.

En caso de preocupación, sospecha de violencia o falta de cuidados de los titulares de la custodia hacia los niños, contacte a Socialtjänsten, el Servicio de Asuntos Sociales, y presente una "denuncia de preocupación".

¡LLAMAR A LA PUERTA PUEDE SER DE IMPORTANCIA VITAL!
Si no quiere quedarse allí, busque ayuda y llame a la policía. Llamar a la puerta puede ser suficiente para detener un acto violento que tenga lugar en ese momento. ¡Usted puede salvar vidas!

POLICÍA: **Polisen**
MUNICIPIO DE NACKA: **NACKA KOMMUN**

HUSKURAGE
[CORAJE EN CASA]

HUSKURAGE - UNA POLÍTICA ANTE LA PREOCUPACIÓN POR LA VIOLENCIA EN LAS RELACIONES CERCANAS

La violencia en las relaciones cercanas está clasificada como un problema global de salud pública. Los estudios nacionales sobre seguridad demuestran que la mayoría de quienes son sometidos a la violencia en relaciones cercanas no denuncian al perpetrador del hecho. Por eso, muchos viven con la violencia cotidianamente. Cada año son asesinadas más de 20 personas por la violencia utilizada contra la otra parte en una relación cercana. La mayoría de ellas son mujeres, pero también hay niños y hombres que son asesinados por personas cercanas. En Suecia se denuncia cada día 70 casos de violencia en relaciones cercanas. Es la violencia que mata a una persona cercana, con frecuencia en el sala lugar que debería ser el más seguro del planeta.

En Suecia la organización Råd för Barnen, "Túmben a los Niños", informa que uno de cada diez niños conoce un hecho de violencia en la casa. Sin, como mínimo 200.000 niños en Suecia. Lo que sabemos sobre estos niños es que corren diez veces más riesgo de ser sometidos posteriormente a la violencia física, y muchas veces también van a ser sometidos a otros. Podemos detener esta cadena de violencia y por eso necesitamos medidas para hacer posible una vida mejor para estos niños. También sabemos que hay como mínimo 300.000 niños que viven en la casa con al menos un problema de salud mental. Esto puede significar que esos niños no pueden ir a la escuela o a otros. Podemos detener esta cadena de violencia y por eso necesitamos medidas para hacer posible una vida mejor para estos niños.

Al decidir actuar los vecinos de manera conjunta, se pueden salvar vidas y los niños pueden ser ayudados para tener un futuro más prometedor. Actuar y tocar el hombro del vecino que le preocupa, escuchar lo que sufre y contactar a la policía o existe una situación amenazante o de emergencia.

Lo que también sabemos es que no cometes el mismo tipo de errores cada día. De eso con, se demuestran efectos. La mayoría de las violaciones principalmente las que no son denunciadas) son cometidas por alguien que tiene alguna relación con la persona. Justo podemos impedir las violaciones que tienen lugar en una relación cercana. Las investigaciones demuestran que quienes son sometidos se resisten más a saber que se puede obtener ayuda. Es decir, que van a sobrevivir a oponer mayor resistencia (la resistencia que se opone y se niega) o saben que los vecinos van a venir en su ayuda. Ese conocimiento nos da la posibilidad de ayudar juntos a nuestros niños.

¡RECUERDE QUE NADIE PUEDE HACER TODO, PERO TODOS PUEDEN HACER ALGO!

POLICÍA: **Polisen**
MUNICIPIO DE NACKA: **NACKA KOMMUN**

Mètode de prevenció de violència Huskurance. Diptic divulgatiu de la Policia Nacional de Suècia del que cal fer en cas de violència de gènere. Ciutat de Nacka.

Bones pràctiques en l'atenció als menors

06.

A França totes les associacions acullen menors, els fills i filles de les dones que pateixen violències. A Paroles des Femmes, han desenvolupat un servei especial d'infància (xarxa de *partners*¹ sobre la parentalitat). Des de 2016 duen a terme un projecte inspirat d'una iniciativa de la regió de París (departament 93) amb Karine Sadlier. Treballen la relació mare-infant; rebent mare i fills i fent art-teràpia pels infants sols. També disposen d'un servei per a adolescents i preadolescents, únic al departament de Tarn. La majoria d'associacions formen part de la xarxa d'Escolta, Suport i Acompanyament dels Pares (REAAP, Réseau Ecoute, Appui et Accompagnement des Parents), amb finançament de la CAF.

A Suècia l'atenció a menors víctimes de violència està molt present. A Trollhättan, el Centre de Defensa de la Infància (Barnahus Fyrbodal) és responsable de coordinar les intervencions amb infants. El Barnahus Fyrbodal utilitza mètodes cooperatius on participen els serveis socials, la policia, la fiscalia i els serveis sanitaris. Totes les denúncies policials que tenen a veure amb la violència contra menors s'envien al Barnahus Fyrbodal.²

A Borås, el Centre de Defensa de la Infància (Barnahus Älvsborg) és responsable de coordinar les intervencions amb infants. El Barnahus Älvsborg és una col·laboració entre 10 municipis i la seu es situa a Borås. Els processos són similars als de Trollhättan i l'objectiu és tenir en compte el millor interès per l'infant mitjançant processos més senzills, procurant evitar que els menors no hagin d'explicar la seva història més d'una vegada. El Barnahus Älvsborg fa possible la cooperació entre els serveis socials, la policia, la fiscalia i els serveis sanitaris.³

En l'àmbit italià destaca l'experiència de Trieste, on s'han elaborat unes pautes per a la gestió de les relacions pares-fills en casos de separacions en situacions de violència de gènere. Aquestes pautes/guia han estat firmades el juny de 2019 per part del Centre Antiviolença GOAP, juntament amb el territori Trestino, l'*Ambit Carso Giuliano*, l'ASUITs (estructures complexes per a la protecció de la salut, la infància, l'adolescència, les dones i les famílies) i l'Associació

Interpares, que s'ocupa dels homes maltractadors o que exerceixen violència.

Aquest protocol operatiu és un òptim exemple de bona xarxa, que intenta tutelar menors involucrats en una situació de separació conflictiva i/o de violència assistida i té l'objectiu general de reforçar les mesures per donar suport a les dones víctimes de violència de gènere i fills, en una òptica no només d'assistència, sinó d'empoderament femení. A més a més, en conseqüència, permet millorar, integrar i coordinar les xarxes dels serveis dedicats.

En les directrius s'estableixen les següents pràctiques operatives:

- El centre antiviolença, en situacions en les quals és necessari l'accés a la casa refugi d'una dona amb fills, ho comunica en un termini de vint-i-quatre hores a la Fiscalia del Tribunal de Trieste —la inserció és una estructura protegida— i en un termini de deu dies comunica als Serveis Socials la situació de violència que pateix o de la qual és testimoni la persona menor, i indica els eventuais acords ja presents per les trobades entre pare i fills. També s'encarrega de precisar el risc al qual s'exposa el menor i l'exigència de reglamentar temporalment les trobades després d'un procés d'escolta i de valoració de l'infant.
- El servei social en un termini de cinc dies activa la presa de càrrec/cura del menor i fixa, dintre del termini de quinze dies, una trobada amb la Unità di Valutazione Multidisciplinare (UVM, Unitat de Valoració Multidisciplinar), on també hi participen els operadors del centre. Successivament, l'UVM estableix un projecte personalitzat i proposa als dos progenitors, en moments diferents, un cercle de trobades pare-fills on es marquen les directrius per les trobades protegides i les trobades facilitades.⁴
- Finalment, es proposa al pare un procés en el centre per a maltractadors (Interpares) i precisen que no es tracta d'un requisit indispensable per l'activació del cercle de trobades.

¹ Traducció: socis.

² Trollhättans stad, Barnahus Fyrbodal, <https://www.trollhattan.se/startside/omsorg-och-hjalp/vald-i-nara-relationer/barnahus-fyrbodal/> (Consultat el 15 de juliol de 2021.)

³ Borås stad, Barnahus Älvsborg, <https://www.boras.se/omsorgochstod/stodtillfamiljibarnochunga/misstankeombarnsomfarilla/barnahussamlats-todforutsattabarn.4.5b67f28d1584e5b72783c5b.html> (Consultat el 10 de juliol de 2021.)

⁴ Comune Di Trieste, Incontri protetti, incontri facilitanti. Linee guida per le/glioperatrici/operatori dei servizi sociali, educativi e sanitari, 2010. Disponible a: http://bandieconcorsi.comune.trieste.it/contenuti/allegati/linee_guida_ipif_rv_14112013_print_2013.pdf

País	Servei + característiques
França	<ul style="list-style-type: none"> • Atenció als fills i filles de les dones que pateixen violència <ul style="list-style-type: none"> - Totes les associacions atenen a menors, fills i filles de les dones que pateixen violència. - Servei especial d'infància (xarxa de <i>partners</i> sobre la parentalitat) on es treballa la relació mare-infant i reben a la mare i fills; ofereixen art-teràpia pels infants sols i servei per a adolescents i preadolescents.
Suècia	<ul style="list-style-type: none"> • Centre de Defensa de l'Infant (Barnahus Fyrbodal i Barnahus Älvsborg) <ul style="list-style-type: none"> - Centre que atén a infants i adolescents menors d'edat (0-18 anys) en casos de sospita de violència en relacions interpersonals, abús sexual, violència relacionada amb l'honor (VRH) i explotació sexual. - Existència d'un centre de recursos contra la violència i opressió relacionada amb l'honor. - Treball coordinat amb serveis socials, cossos policials, fiscalia i sanitat.
Itàlia	<ul style="list-style-type: none"> • Protocol per a la gestió de les relacions pares-fills en casos de separacions en situacions de violència de gènere <ul style="list-style-type: none"> - Objectiu: reforçar les mesures per donar suport a les dones víctimes de violència de gènere i dels seus fills. - Òptica no només d'assistència, sinó d'empoderament femení. - Es pretén millorar, integrar i coordinar les xarxes dels diferents serveis intervinents.

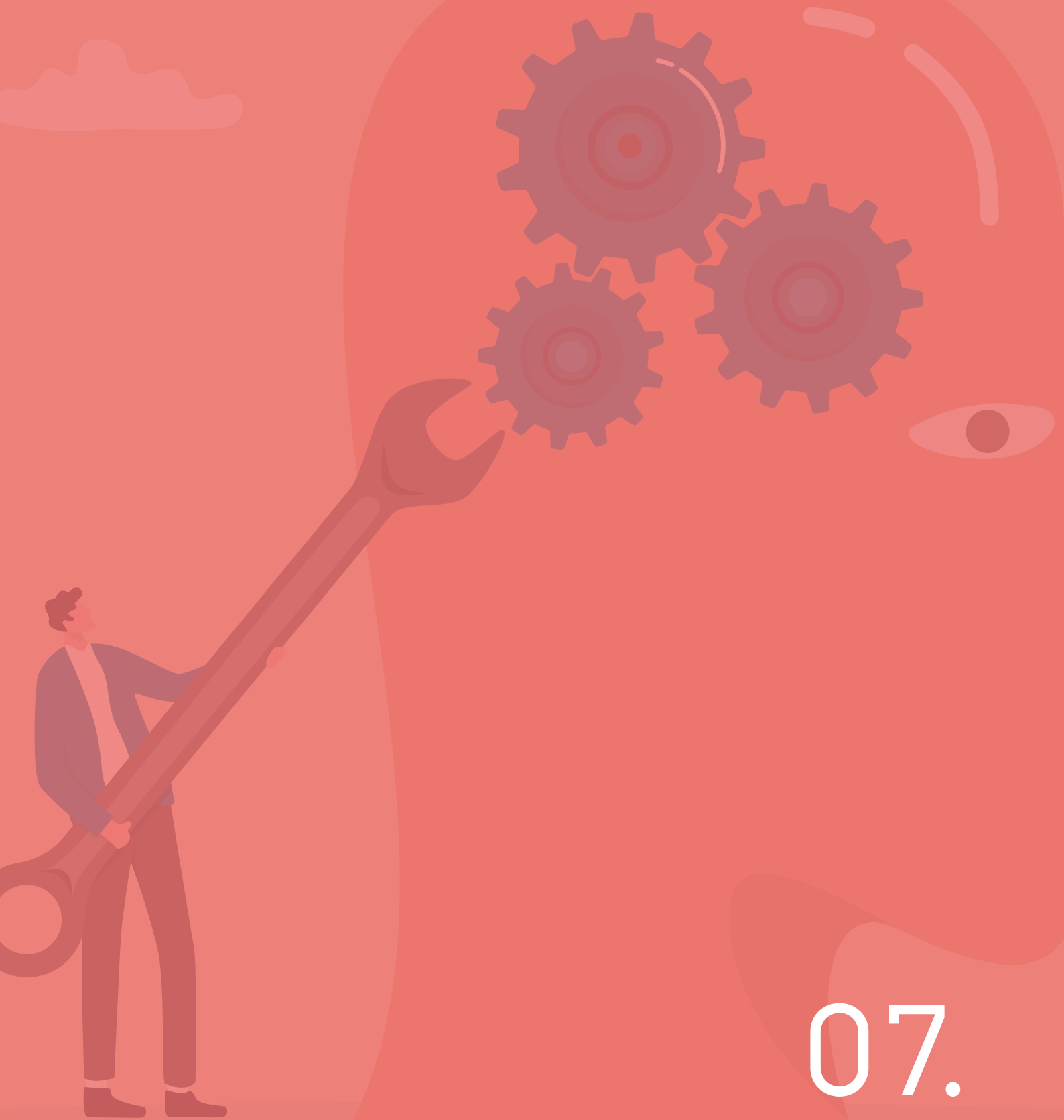
L'ASUITs té el deure d'iniciar les trobades entre els progenitors i els fills per verificar la possibilitat de dur a terme trobades protegides sense perjudicar les persones menors involucrades; en cas d'èxit es dona inici a un procés de preparació per a les visites dels dos progenitors i per als fills. La feina serà valorada per part de l'UVM abans d'activar, o no, l'Espai Neutre (espai físic per les trobades entre l'home maltractador i els fills) per part del servei social.

S'evita així que les trobades vinguin gestionades pels progenitors, posant en risc a la dona i menors, on l'home podria trobar oportunitats per continuar exercint la violència.⁵

⁵ Centro Antiviolenza GOAP, ambito Triestino, ambito Carso Giuliano, l'Asuits e l'Associazione Interpares, Linee guida per la gestione dei rapporti padri-figli nei casi di separazione in situazioni di violenza domestica nel tempo che intercorre tra l'allontanamento volontario della mamma con il/la bambino/a e l'emissione di provvedimenti giudiziari. Disponibile a: https://www.goap.it/wp-content/uploads/protocollo_tempo_sospeso.pdf.

Bones pràctiques en intervenció dirigida a homes

07.

França

A França, l'actor principal que fa la intervenció amb autors de violències conjugals és la Fédération Nationale des Associations de prise en charge d'Auteurs de Violences conjugales et familiales (FNACAV, Federació Nacionals d'Associacions d'atenció als autors de violències conjugals i familiars), que federa una desena d'estructures que intervenen a través de centres d'acollida o tallers de responsabilització. El 2020, en el marc del Grenelle, l'Estat va fer una convocatòria per a implantar uns nous Centres Regionals de seguiment i d'atenció als autors de violències conjugals (CPCA, Centres Regionaux de Suivi et de prise en charge des auteurs de violences conjugales), estructures que estan en plena creació.¹ Una altra estructura són els CRIAVS (Centre Ressources pour les Intervenants auprès des Auteurs de Violences Sexuelles),² un servei públic per a agressors sexuals, creats el 2006,³ a la regió estudiada n'hi ha dos (a Toulouse i a Montpellier). D'altra banda, a Toulouse, una de les associacions clau és l'Associació Viure Diferent els teus Conflictes (AVAC, Association Vivre Autrement ses Conflits).⁴

Suècia

L'Estratègia Nacional destaca la importància de la participació i la responsabilitat dels homes en el treball contra la violència de gènere. La mencionada modificació de la Llei dels Serveis Socials, que va entrar en vigor l'1 d'agost de 2021, converteix aquesta prioritat en una preocupació dels serveis socials. Els serveis socials són els responsables de prendre mesures per tal de prevenir la violència entre els agressors i promoure un canvi de comportament.⁵ Ja existeixen recursos dirigits als homes tant a Trollhättan com a Borås, però la propera modificació de la Llei dels Serveis Socials probablement farà que es designin encara més recursos, com per exemple, sessions de suport, trucades d'ajuda i intervencions.

¹ Veure: <https://www.haute-garonne.gouv.fr/Actualites/Mise-en-place-de-centres-regionaux-de-suivi-de-prise-en-charge-auteurs-violences-conjugales-CPCA>

² Centre de recursos per a treballadors que treballen amb autors de violència sexual. Veure https://www.fcriavs.org/nous_contacter/votre-criavs/

³ «Circulaire DHOS/DGS/O2/6C n° 2006-168 du 13 avril 2006 relative à la prise en charge des auteurs de violences sexuelles et à la création des centres ressources interrégionaux».

⁴ <http://avac.toulouse.online.fr/>

⁵ Prop. 2020/21:163 Förebyggande av våld i nära relationer.

A Trollhättan la Unitat contra la violència en les relacions interpersonals no només es dirigeix a les persones que han estat exposades a la violència esmentada. Els agressors també poden rebre ajuda a través del Samtalsmottagningen (Centre d'atenció). Les persones que han exposat a algú a la violència poden rebre ajuda tant a través de converses individuals com d'activitats grupals.⁶

Els agressors poden obtenir una ajuda similar a Borås a través de l'Utväg Södra Älvsborg. Com a Trollhättan, les persones que han exposat a d'altres a la violència poden rebre ajuda tant a través de converses individuals com amb activitats grupals.

També hi ha organitzacions d'àmbit nacional enfocades a tractar la percepció sobre igualtat dels homes, la violència de gènere i la masculinitat. Una d'elles és l'organització MÄN, que ha sigut recomanada per l'Agència Sueca d'Igualtat de Gènere, però que no és un recurs públic.⁷

Itàlia

A partir de 2009, alguns centres antiviolència del territori nacional han donat suport al naixement de centres per homes que han exercit violència, molts dels quals han estat reunits en les associacions nacionals RELIVE (Relazioni Libere dalle Violenze —Relacions lliures de la violència—).⁸ Altres centres per homes maltractadors s'han creat autònomament; no són centres gestionats d'àmbit públic, sinó que es tracta d'associacions privades.

L'objectiu principal de la intervenció amb els homes d'aquests centres és l'escolta i la interrupció de la violència, l'assumpció de responsabilitat i la construcció d'alternatives, amb la finalitat d'evitar la reiteració d'aquests actes. Els serveis oferts són entrevistes individuals i sessions en grup i les intervencions es produeixen en xarxa amb els altres serveis del territori i amb el centre antiviolència.

⁶ Trollhättans stad, Våld i nära relationer, <https://www.trollhattan.se/startside/omsorg-och-hjalp/vald-i-nara-relationer/> (Consultat el 15 de juliol de 2021.)

⁷ Jämställdhetsmyndigheten, Inget att vänta på: handbok för våldsförebyggande arbete, https://www.jamstalldetsmyndigheten.se/files/2020/01/JAMY_Handbok-IAMP_TG-1.pdf (Consultat el 25 de maig de 2021.)

⁸ RELIVE, Linee guida nazionali dei programmi di trattamento per uomini autori di violenza contro le donne nelle relazioni affettive, a <http://www.associazionerelive.it/joomla/images/LineeGuidaRelivea.pdf>

País	Serveis/centres/actuacions + característiques
França	<ul style="list-style-type: none"> • Serveis d'atenció a homes agressors <ul style="list-style-type: none"> - Federació Nacional d'Associacions d'atenció als autors de violències conjugals i familiars (FNACAV, Fédération Nationale des Associations de prise en charge d'Auteurs de Violences conjugales et familiales). - Centres regionals de seguiment i d'atenció als autors de violències conjugals (CPCA, Centres Regionaux de Suivi et de prise en charge des auteurs de violences conjugales). - Centre de recursos per a empleats que treballen amb autors de violència sexual (CRIA VS, Centre Ressources pour les Intervenants auprès des Auteurs de Violences Sexuelles).
Suècia	<ul style="list-style-type: none"> • Eixos d'àmbit nacional (Estratègia Nacional): <ul style="list-style-type: none"> - Importància de la participació i la responsabilitat dels homes en el treball contra la violència de gènere. - Treball de prevenció de la violència entre els agressors per tal de promoure un canvi de comportament. • Centres d'atenció dirigits a homes maltractadors: <ul style="list-style-type: none"> - Sessions de suport, trucades d'ajuda i intervencions, converses individuals i activitats grupals. • Treball d'organitzacions <ul style="list-style-type: none"> - Enfocament en percepció sobre igualtat dels homes, la violència de gènere i la masculinitat.
Itàlia	<p>Centres per a homes que han exercit violència</p> <ul style="list-style-type: none"> - Agrupació d'associacions nacionals en el marc de relacions lliures de la violència. - Objectius: L'escolta i la interrupció de la violència; l'assumpció de responsabilitat i la construcció d'alternatives amb la finalitat d'evitar la reiteració de la violència. - Els serveis oferts son entrevistes individuals i/o sessions en grup. - Les intervencions es produeixen conjuntament amb altres serveis del territori i amb el centre antiviolència. - Està prohibida la mediació familiar. - Ubicació i personal diferent dels centres d'atenció a dones.

És necessari reiterar que, també a l'interior d'aquests llocs, es rebutja la mediació familiar com instrument d'una possible resolució de la situació de violència, tal com està previst a la Convenció d'Istanbul.⁹

⁹ Art. 48, Consiglio d'Europa, Convenzione sulla prevenzione e la lotta contro la violenza nei confronti delle donne e la violenza domestica, Istanbul, 2011, a www.coe.int

Els centres que s'ocupen de donar suport a la dona i els centres per homes maltractadors han d'estar separats, tot i ser estructures que tenen la mateixa visió del fenomen, s'han d'ubicar en llocs diferents i amb personal distint (Romanin, 2019; Grifoni, 2016; Oddone, 2020).

Conclusions

08.

L'anàlisi de les polítiques contra la violència masclista en els tres països estudiats ens porta a algunes conclusions:

1. La importància de tenir un marc jurídic i unes polítiques públiques que reconeguin l'especificitat de les violències masclistes.

En els tres països estudiats el desenvolupament d'un marc jurídic i de les polítiques públiques contra les violències masclistes és molt desigual. Suècia és el país que fa més anys que té un fort marc jurídic i polítiques públiques contra les violències masclistes. Això ha permès, com es pot veure en l'informe, una clara articulació de la xarxa d'intervenció i una clara incorporació de la perspectiva de gènere a nivell local. El cas d'Itàlia seria tot el contrari, un país on el reconeixement de la violència de gènere i les polítiques de gènere han arribat en els últims anys i on les iniciatives contra les violències masclistes no es troben ben articulades des de les administracions locals.

2. La vinculació entre les polítiques de benestar generals i la fortalesa dels sistemes d'atenció i recuperació de les dones.

L'existència de polítiques de benestar generals sòlides és un element que facilita l'accés als drets de les dones que han patit violències masclistes. En el cas de l'accés al dret a l'habitatge podem veure com el treball específic que s'ha desenvolupat des de l'àmbit local a França i Suècia té el suport d'una forta estructura d'articulació de l'Estat del Benestar. Garantir l'accés a l'habitatge de les dones en situacions de violència requereix d'estratègies específiques que s'implanten millor allà on el reconeixement d'aquest dret està més desenvolupat.

3. L'enfocament centrat en la violència contra les dones com a marc específic per garantir la qualitat dels serveis.

La necessitat d'un enfocament específic en el tractament de les violències contra les dones és àmpliament acceptat en els tres països estudiats i això comporta que els serveis públics que es dediquen a lluitar contra les violències masclistes estiguin desenvolupant estructures específiques de protocols, centres, formacions, recursos.

En cada àmbit local l'articulació d'aquests serveis és diversa, però es centra en la perspectiva multidisciplinària i en l'enfocament de gènere.

4. La informació de proximitat i la prevenció en l'àmbit local com a eina contra les violències masclistes.

En els tres casos estudiats hem constatat que la prevenció envers les violències masclistes s'omple de sentit des de l'acció propera de l'àmbit local. En tots tres països, trobem exemples de treball de prevenció i de detecció de les violències que parteixen de les estructures més properes a les dones.

En l'àmbit rural, a França, Paroles des Femmes ha liderat la posada en marxa d'un dispositiu considerat innovador i eficient anomenat *points-relais* (punts de relleu). El nom ve de la idea de crear una xarxa de persones enllaçades (en francès es parla de *maillage*, *maille*, enllaçar) i compromeses en la lluita contra les violències.

5. La creixent importància d'un enfocament interseccional a les intervencions contra les violències masclistes.

En els tres països estudiats, la dimensió interseccional de les violències masclistes ha començat a ser incorporada. Els exemples que hem trobat són encara fragmentats i no aborden el caràcter de discriminacions diverses a les quals s'enfronten la diversitat de les dones que pateixen violències. En la majoria es tracta d'iniciatives que treballen amb un col·lectiu de dones que pateixen problemes de múltiple discriminació com les dones migrants, les dones amb diversitat funcional o les dones joves i les nenes. En l'estudi dels tres països hem trobat poques bones pràctiques que tinguin en compte la perspectiva interseccional. Destaquem un projecte que es realitza a França amb dones que han patit violència masclista i tenen una diversitat funcional auditiva. L'APIAF ha fet intervencions recents a la unitat per a persones sordes i mudes a l'Hospital de Purpan (Toulouse), per millorar l'atenció a les dones que pateixen aquesta diversitat funcional.

Aquesta perspectiva interseccional és fonamental ja que diverses recerques mostren que la visibilitat de les diferents formes de violència no és necessàriament seguida per la visibilitat del grup de dones minoritàries o marginades (Hearn, Strid, Husu, Verloo, 2016.)

6. La centralitat de la participació del moviment feminista en les intervencions contra les violències masclistes.

Com hem pogut veure al llarg d'aquest informe, malgrat l'evolució legislativa i l'existència de diferents dispositius, comissions i protocols d'intervenció, la política pública recau fortament en la feina que fan les associacions especialitzades, que són les veritables expertes en la matèria però que són vistes en alguns casos com a «militants» i no incloses en certes comissions de seguiment i mal dotades econòmicament. Com assenyalen els informes del GREVIO, cal augmentar el pressupost tant a nivell central com descentralitzat i recolzar les associacions especialitzades en la prevenció i la lluita de les violències contra les dones, atorgant les possibilitats d'un finançament perenne i estable.

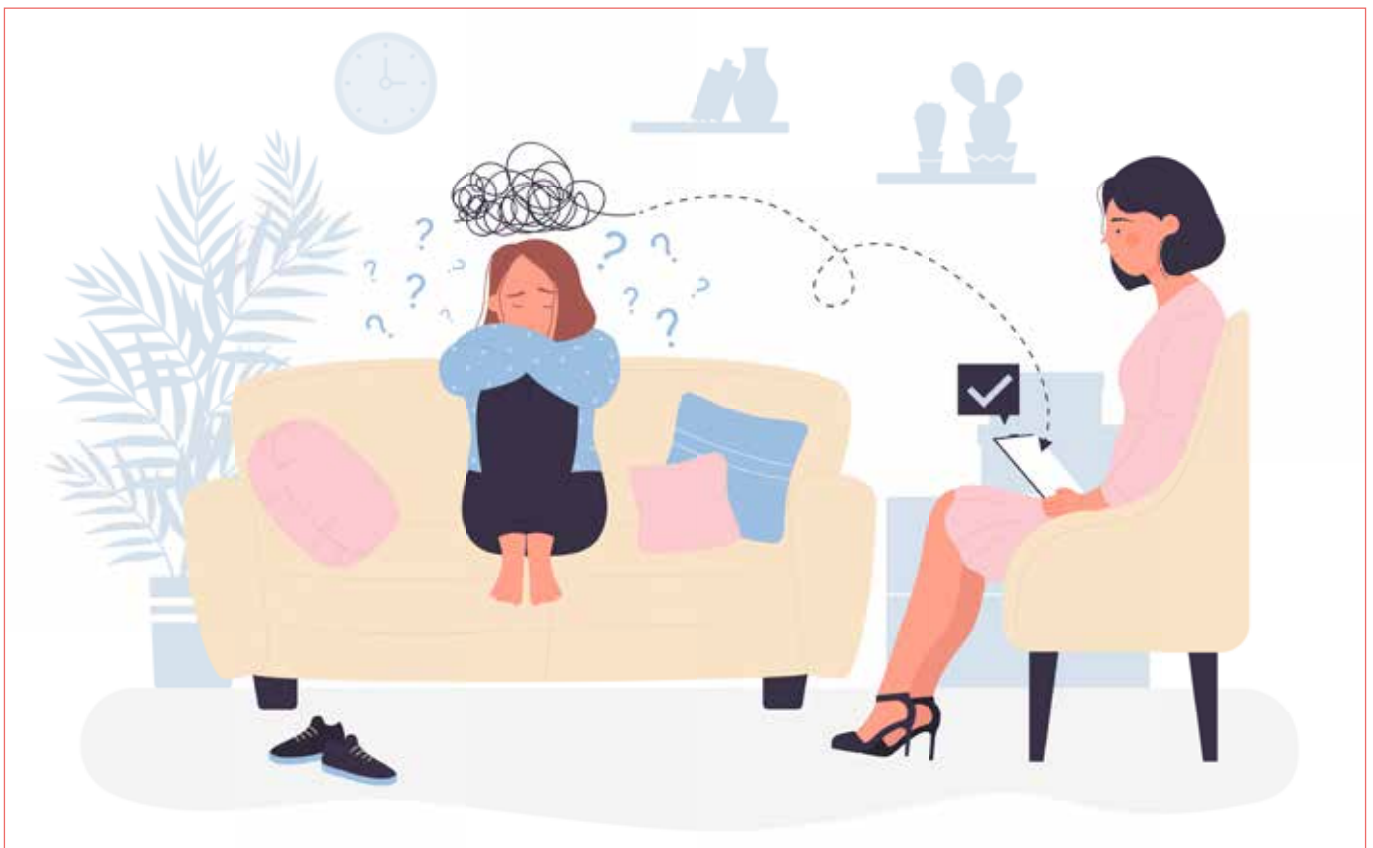
En els tres casos estudiats algunes de les millors bones pràctiques es relacionen amb els serveis organitzats des d'entitats feministes. La intervenció del moviment feminista en els serveis té diversos efectes positius:

- a) Possibilita a les dones que han patit violències un marc que polititza el problema social que pateixen trencant el seu aïllament social. D'aquesta

manera les dones entenen que les seves situacions no són problemes només individuals, sinó que formen part de les conseqüències d'un masclisme estructural. Això possibilita trobar eines i xarxes per sortir de la violència en els processos de recuperació individual d'una atenció assistencialista.

- b) La simbiosi entre les entitats feministes i d'administració local enforteix el teixit comunitari i evita que la intervenció de l'administració es tecnifiqui perdent el contacte amb els referents feministes.
- c) El coneixement que emergeix de les pràctiques dels serveis oferts per entitats feministes enriqueix l'activitat de l'administració local.

En els tres països estudiats destaca com una de les millors pràctiques la gestió directa per part del moviment feminista de serveis d'acollida i recuperació. Serveis que són parcials o quasi totalment finançats per les administracions locals (depenent del país), però que tenen autonomia organitzativa i que combinen la detecció, atenció, assistència i recuperació de les víctimes amb treball de prevenció i sensibilització cap a la ciutadania.

BIBLIOGRAFIA I FONTS

Nota: L'editor no es fa responsable que els enllaços a llocs web continguin en aquesta publicació puguin haver caducat al llarg del temps i ja no siguin accessibles.

CARRANO, TITTI. «I centri antiviolenza», in Patrizia Romito, Natalia Folla, Mauro Melato (a cura di), *La violenza sulle donne e sui minori. Una guida per chi lavora sul campo*, Roma: Nuova ed., p. 156-157; 2017.

CENTRE HUBERTINE AUCLERT. *Les politiques publiques de lutte contre les violences conjugales en Espagne: regards croisés avec la France. Préconisations pour améliorer les dispositifs français à partir de l'exemple espagnol*. Rédigé par Margaux Collet; 2020.

CENTRE HUBERTINE AUCLERT. *Améliorer l'accès à l'emploi des femmes victimes de violences. Guide à destination des acteurs et actrices de l'emploi*; 2016. Disponible a: <http://www.euromed-france.org/wp-content/uploads/2018/12/guide-orvf-femmesemploi-web.pdf>

CONSEIL ÉCONOMIQUE, SOCIAL ET ENVIRONNEMENTAL (CESE). Fondation des femmes et altri (2018). *Où est l'argent contre les violences faites aux femmes?*; 2018.

DEBATS, FRANÇOISE; DEBATS, MAÏTÉ; GEURTS, MARIK & PRESTAT, CAROL. «Jour après jour avec des femmes victimes de violences conjugales». *Empan*, 73 (1), p. 57-69; 2009. <https://doi.org/10.3917/empa.073.0057>

DELAGE, PAULINE. «Le retour à l'emploi des femmes victimes de violences conjugales. Un objectif commun en France et aux États-Unis?» in Lapeyre, Nathalie, Laufer Jaqueline, Lemièrre Séverine, Pochic Sophie et Silvera Rachel. *Le genre au travail. Dialogues entre recherches féministes et luttes des femmes*. Paris: Syllepse; 2021.

DELAGE, PAULINE. *Violences conjugales. Du combat féministe à la cause publique*. Paris: Les Presses de Sciences Po; 2017.

EUROPEAN INSTITUTE FOR GENDER EQUALITY (EIGE). *Glossary of definitions of rape, femicide and intimate partner violence*. Luxembourg: Publications Office of the European Union; 2017. Disponible a: <https://eige.europa.eu/publications/glossary-definitions-rape-femicide-and-intimate-partner-violence>

EUROPEAN INSTITUTE FOR GENDER EQUALITY. *Data collection on intimate partner violence by the police and justice sectors (France)*. Vilnius: EIGE; 2018. Disponible a: <https://eige.europa.eu/publications/data-collection-intimate-partner-violence-police-and-justice-sectors-france>

EUROPEAN INSTITUTE FOR GENDER EQUALITY (EIGE). *POLICE AND JUSTICE SECTOR DATA ON INTIMATE PARTNER VIOLENCE AGAINST WOMEN IN THE EUROPEAN UNION*. Luxembourg: Publications Office of the European Union; 2019 Disponible a: <https://eige.europa.eu/publications/police-and-justice-sector-data-intimate-partner-violence-against-women-european-union>

EUROPEAN INSTITUTE FOR GENDER EQUALITY (EIGE). *Understanding intimate partner violence in the EU: the role of data*. Luxembourg: Publications Office of the European Union; 2019. Disponible a: <https://eige.europa.eu/publications/understanding-intimate-partner-violence-eu-role-data>

FRA - EUROPEAN UNION AGENCY FOR FUNDAMENTAL RIGHTS. *Crime, safety, and victims', rights*. Luxembourg: Publications Office of the European Union; 2021. Disponible a: https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2021-crime-safety-victims-rights-summary_en.pdf

FRA - EUROPEAN UNION AGENCY FOR FUNDAMENTAL RIGHTS. *Violence against women: an EU-wide survey*. Luxembourg: Publications Office of the European Union; 2014. Disponible a: <https://fra.europa.eu/en/publication/2014/violence-against-women-eu-wide-survey-main-results-report>

GREVIO. *GREVIO Baseline Evaluation Report France*. Strasbourg: Council of Europe; 2019. Disponible a: <https://rm.coe.int/grevio-inf-2019-16/168098c61a>

GREVIO. *GREVIO Baseline Evaluation Report Sweden*. Strasbourg: Council of Europe; 2019. Disponible a: <https://rm.coe.int/grevio-inf-2018-15-eng-final/168091e686>

GRIFONI, GIACOMO. *L'uomo maltrattante. Dall'accoglienza all'intervento con l'autore della violenza domestica*. Milano: Franco Angeli; 2016.

HEARN, JEFF; HUSU, LIISA; STRID, SOFIA AND VERLOO, MEKE. «Interrogating violence against women and state violence policy: Gendered intersectionalities and the quality of policy in The Netherlands, Sweden and the UK», *Current Sociology*, 64 (4), p. 551-567; 2016.

HERMAN, ELISA, *Lutter contre les violences conjugales. Féminisme, travail social et politiques publiques*, Presses Universitaires de Rennes, collection Le lien social; 2016.

KARZABI, IMAM & LEMIERE, SEVERINE . 9 - Accès à l'emploi et violences faites aux femmes. Dans : Margaret Maruani éd., *Je travaille, donc je suis: Perspectives féministes* (pp. 132-142). Paris: La Découverte; 2018. <https://doi.org/10.3917/dec.maru.2018.01.0132>

MISCLET, SIMON; MOLEND-PRUVOST, MARGOT; RODRIGUEZ, LISA. *L'implication des entreprises dans la lutte contre les violences faites aux femmes* (étude nationale – France). CARVE - Companies Against Gender Violence; 2013.

ODDONE, CRISTINA. *Uomini normali. Maschilità e violenza nell'intimità*. Torino: Rosenberg & Sellier; 2020.

ROMANIN, ANGELA. «Lavoro di rete, lavoro in rete e formazione», in LAMBERTINI L. (a cura di), *La responsabilità della violenza. Un modello di intervento socioeducativo nel contrasto alla violenza contro le donne*. Bologna: Il Mulino, p. 136-138; 2019.

SENAT. «Rapport d'information fait au nom de la commission des finances sur le financement de la lutte contre les violences faites aux femmes», par MM. Arnaud BAZIN et Éric BOCQUET, sénateurs. Sénat, n° 602, session extraordinaire de 2019-2020; 2020.

WEIL, SHALVA; CORRADI, CONSUELO & NAUDI, MARCELINE, *Femicide across Europe. Theory, research and prevention*. Bristol: Policy Press; 2018.

WEMRELL, MARIA; LILA, MARISOL; GRACIA, ENRIQUE AND IVERT, ANNA-KARIN. «The Nordic Paradox and intimate partner violence against women (IPVAW) in Sweden: A background overview». *Sociology Compass*, p. 2; 2020. Disponible a: <https://doi.org/10.1111/soc4.12759>

YOURSTONE, JENNY; AXELSSON JOHAN; HILDEBY KELLGREN, FILIP; SÖDERBERG, JON AND ERIKSSON, LENI. *Hedersrelaterat våld och förtryck – mot förbättrad kunskap om förövarna*. Norrköping: Kriminalvården, p. 32; 2018. Disponible a: https://www.kriminalvarden.se/globalassets/publikationer/forskningsrapporter/hedersrelaterat-vald-och-fortryck_slutversion_180613.pdf

CRÈDITS IMATGES

Coberta. melitas/ Shutterstock.com
Pàg 5. Samet Çolakoglu/ Pexels.com
Pàg 8. Melitas/ Shutterstock.com
Pàg 10. Vikky Mir/ Shutterstock.com
Pàg 14. Dzm1try/ Shutterstock.com
Pàg 16. Chipolla / Shutterstock.com
Pàg 17. / Shutterstock.com/ Shutterstock.com
Pàg 17. BearFotos/ Shutterstock.com
Pàg 20. Sora Shimazaki/ Pexels.com
Pàg 24. GoodStudio/ Shutterstock.com
Pàg 25. instagram.com/jamstalldhetsmyndigheten/
Pàg 26. YummyBuum/ Shutterstock.com
Pàg 30. svet_nn/ Shutterstock.com
Pàg 35. Mary Long/ Shutterstock.com
Pàg 36. Mary Long/ Shutterstock.com
Pàg 37. Ferran Martí/ Savethechildren.es
Pàg 40. confinelive.it
Pàg 40. Giancarlo Degni /cadmi.org
Pàg 43. nacka.se
Pàg 44. Mary Long/ Shutterstock.com
Pàg 47. Nicoleta Ionescu/ Shutterstock.com
Pàg 48. Marish/ Shutterstock.com
Pàg 51. ankastudio22/ Shutterstock.com
Pàg 52. Olga Strel/ Shutterstock.com
Pàg 54. GoodStudio/ Shutterstock.com

Les violències masclistes són una realitat a Europa i al conjunt del món. Aquest document aporta una visió global a escala europea de les estratègies municipals per fer front als femïnicides, des de les polítiques d'informació i sensibilització, fins a les d'atenció i recuperació que operen en els diferents països.

La publicació forma part del projecte transformador "Xarxa de Territoris Lliures de Violències Masclistes", que vol contribuir a garantir i defensar un dret fonamental com és el de viure una vida lliure de violències, des d'accions de prevenció i sensibilització, detecció i atenció, capacitació i generació de coneixement.

Els projectes transformadors del pla d'actuació de mandat 2020-2023 de la Diputació de Barcelona expressen el compromís de la corporació de la Diputació de Barcelona amb la localització de l'Agenda 2030 de les Nacions Unides per a un desenvolupament sostenible a la província de Barcelona.

**Diputació
Barcelona**

Àrea d'Igualtat
i Sostenibilitat Social

Passeig de la Vall d'Hebron, 171
08035 Barcelona
www.diba.cat/benestar

